

5 TAŞ SOSYAL VE

FİNANSAL

LİDERLİK PROGRAMI

İzleme ve Değerlendirme Raporu

EYLÜL 2022

ÖĞRETMEN
AKADEMİSİ
VAKFI

Garanti BBVA

İçindekiler Tablosu

Tablolar Listesi	4	2. ETKİNLİKLER	36
Grafikler Listesi	4	2.1. Uzman Buluşmaları	36
Şekiller Listesi	5	2.2. Mentor Buluşmaları	37
Görsel Listesi	4	2.3. Çözüm Kampı	37
YÖNETİCİ ÖZETİ	6	2.4. Aflatoun International Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri Toplantısı	37
YÖNTEM	10	3. KATILIMCI ÖĞRENCİLER	38
1. KATILIMCI ÖĞRETMENLER	11	3.1. Katılımcı Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler	38
1.1. Katılımcı Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler	11	3.1.1. Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı	38
1.1.1. Cinsiyet Dağılımı	11	3.1.2. Öğrencilerin Sınıf Seviyesi	39
1.1.2. Mesleki Görev Yeri	12	3.1.3. Katılımcı Öğrencilerin Motivasyon Düzeyi	40
1.1.3. Mesleki Görev Süresi	13	3.2. Program Kazanımları- Öğrenciler	40
1.1.4. Branş Dağılımı	14	SONUÇ	46
1.1.5. Görev Yapılan Okul Seviyesi	15		
1.1.6. Katılımcı Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyi	16		
1.2. Programa Yönelik Beklentiler ve Hedefler	17		
1.3. Program Kazanımları	23		
1.3.1 Hedef Kazanımlar	23		
1.3.2. Finansal Okuryazarlık	25		
1.3.3. Program Kazanımlarını Mesleki Pratiklere Taşımak	26		
1.4. Program Sonuçları	28		
1.4.1. Mesleki Gelişim	29		
1.4.2. Kişisel Gelişim	31		
1.4.3. Öğretmenlerin Öğrencilerde Gözlemledikleri Değişimler	32		

Tablolar Listesi

Tablo 1: Öğretmenlerin Programdan Beklentileri: Öğretmen Ön-test	18
Tablo 2: Öğrencilerde Beklenen Değişimler: Öğretmen Ön-test	22
Tablo 3: Program Sonunda Öğrencilerde Gözlemlenen Değişimler	33
Tablo 4: Uzman Buluşmaları	36

Grafikler Listesi

Grafik 1: Katılımcı Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı: Ön-test ve Son-test	11
Grafik 2: Katılımcı Öğretmenlerin Mesleki Görev Yerlerine Göre Dağılımı: Ön-test ve Son-test	12
Grafik 3: Öğrencilerin Yaşadıkları Yer: Ön-test ve Son-test	13
Grafik 4: Mesleki Görev Süresi: Ön-test ve Son-test	14
Grafik 5: Branş Dağılımı Ön-test ve Son-test	15
Grafik 6: Eğitim Verilen Okul Seviyesi: Ön-test ve Son-test	16
Grafik 7: Motivasyon Düzeyi: Ön-test ve Son-Test	16
Grafik 8: Hedef Kazanımlar Değişim Grafiği I	24
Grafik 9: Hedef Kazanımlar Değişim Grafiği II	24
Grafik 10: Finansal Okuryazarlık Pozitif Beklenti Değişim Grafiği	26
Grafik 11: Mesleki Pratikler I	27
Grafik 12: Mesleki Pratikler II	28
Grafik 13: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı: Ön-test ve Son-test	38
Grafik 14: Öğrencilerin Sınıf Seviyesi: Ön-test ve Son-test	39
Grafik 15: Öğrencilerin Motivasyon Düzeyi: Ön-test ve Son-test	40
Grafik 16: Hedef Kazanımlar Grafiği 1: Öğrenci Ön-test ve Son-test	41
Grafik 17: Hedef Kazanımlar Grafiği 2: Öğrenci Ön-test ve Son-test	42
Grafik 18: Sosyal Girişimcilik Motivasyon Düzeyi: Öğrenci ön-test ve son-test	43

Şekiller Listesi

Şekil 1: Katılımcı Öğretmenlerin Mesleki Hedefleri: Ön-test	23
Şekil 2: Öğrencilerin Gözünden Birikim Tanımı Ön-test	44
Şekil 3: Öğrencilerin Gözünden Birikim Tanımı Son-test	45

Görsel Listesi

Görsel 1: Aflatoun International Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri Toplantısı	37
--	----

YÖNETİCİ ÖZETİ

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı, Garanti BBVA sponsorluğunda ve Aflatoun International iş birliğiyle Öğretmen Akademisi Vakfı tarafından uygulanmaktadır. Bu program, ilkokul ve ortaokul öğrencilerine, finansal okuryazarlık ve sosyal girişimcilik bilgi ve becerilerinin, aktif öğrenme yöntemleri kullanılarak kazandırılmasını amaç edinmiştir.

Bu amaçla gerçekleştirilen 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı bir günlük oryantasyon eğitimi ve eğitim sonrasında beş ay boyunca devam eden etkinlikler ve sınıf uygulamalarından oluşmaktadır. 2 Kasım 2022 tarihinde gerçekleştirilen bir günlük bilgilendirme ve oryantasyon eğitiminden sonra Aralık ve Nisan aylarını kapsayan beş aylık dönemde 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın 5 temel bileşeni olan;

- Kişisel Anlayış ve Keşif
- Haklar ve Sorumluluklar
- Tasarruf ve Harcama Bilinci
- Planlama ve Bütçeleme
- Sosyal ve Finansal Girişimciliği konu edinen Uzman Buluşmaları gerçekleştirilmiştir.

Alanında yetkin profesyonellerin konuk olduğu, çevrim içi olarak gerçekleştirilen bu uzman buluşmaları aracılığıyla öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin öz farkındalık, haklar ve sorumluluklar ve finansal okuryazarlık hakkında temel bir kavrayış elde etmeleri hedeflenmiştir. Uzman Buluşmaları'nın görüntülenme sayısı 7.083'tür. Uygulayıcı öğretmenlerin program süresince iletişim, bilgi ve teknik konulardaki ihtiyaçlarının karşılanması; gerçekleştirilen çalışmaların ve programa dair gelişmelerin takip edilmesi amacıyla mentor buluşmaları düzenlenmiştir.

Program sonunda uygulayıcı öğretmenlerin liderliğinde 200'e yakın öğrencinin katılımıyla Mayıs ayında 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Çözüm Kampı gerçekleştirilmiştir. İşbirlikçi bir öğrenmenin esas alındığı çözüm kampında öğrenciler birer video ile proje sunumlarını gerçekleştirmişlerdir.

Son olarak, Ağustos ayında Aflatoun International, Öğretmen Akademisi Vakfı ve Habitat Derneği ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirilen bölge toplantısında deneyim paylaşımının yanı sıra gelecek dönem stratejileriyle ilgili bilgi paylaşımı yapılmıştır.

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın sosyal etkisini ölçmek amacıyla izleme ve değerlendirme çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında öğretmen ve öğrencilere ön-test ve son-test yarı deneysel deseni, Türkiye'nin 81 ilini kapsayacak şekilde geniş bir öğretmen ve öğrenci örneklemine uygulanmıştır. Öğretmen ön-test ve son-test uygulamasına toplamda 1780 kişi katılırken; öğrenci ön-test ve son-test uygulamasına toplamda 6380 kişi katılım göstermiştir.

Yapılan analizler sonucunda 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın, katılımcı öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişim süreçlerini olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir. Projeye dâhil olan öğretmenler, öğrenci merkezli bir eğitim yaklaşımını deneyimleyerek ve aktif öğrenme yöntemlerine başvurarak bu uygulamadaki öğretmen ve öğrenci rollerini, öğretim yöntem ve tekniklerini, ölçme ve değerlendirme yaklaşımını yaşayarak öğrenme fırsatı elde etmişlerdir. Katılımcı öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik programı aracılığıyla öğrencilerine yaşamlarının erken dönemlerinden itibaren gündelik hayatlarında karşılaşılabilecekleri

problemlere gerçekçi çözümler üretebilecekleri bir eğitim ortamı oluşturduklarını ifade etmişlerdir. Buna paralel olarak, katılımcılar, proje kapsamında öğrencileriyle tamamladıkları uygulamaların öğretmen-öğrenci iletişimini güçlendirerek aynı zamanda onların mesleki motivasyon düzeylerini artırdığını vurgulamışlardır. Program sonunda öğretmenler, kişisel yaşamlarında güçlü ve gelişime açık yönlerini fark ederek kendilerine daha objektif bir gözle bakabilmeyi öğrendiklerini; finansal okuryazarlığa dair elde ettikleri kavrayışın, onları tasarruf ve harcama pratiklerini istek & ihtiyaç ikiliği üzerinden düşünmeye sevk ettiğini ve böylelikle tüketim bilinci geliştirdiklerini nihai olarak tüm bu kazanımların gündelik hayatlarını daha planlı yaşamalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir.

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı, uygulayıcı öğretmenler aracılığıyla öğrencilerin, finansal okuryazarlık, sosyal girişimcilik ve toplumsal odaklılık konularında bilgi, beceri, tutum ve davranış düzeyinde kazanımlar elde ettikleri gözlenmiştir. Ayrıca, öğretmen son-test formunda uygulayıcı öğretmenlerin öğrencilerinde gözlemledikleri değişimlere ilişkin açık uçlu soruya verdikleri yanıtlarda öğrencilerin, finansal okuryazarlığın temel bileşenlerinden biri olan tasarruf konusunda farkındalık düzeyinin üzerine çıkarak tasarruf ve harcama bilincini yaşam pratiklerine taşımaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Nitekim, uygulayıcı öğretmenler, program sonunda öğrencilerinin tasarruf yapmanın yalnızca kumbaradan ibaret olmadığını fark ederek gündelik hayatta temel tüketim kalemlerini oluşturan elektrik ve suyu dahi tasarruf bilinciyle kullanmaya başladıklarının altını çizmişlerdir. Uygulayıcı öğretmenler, program sonunda öğrencilerinin bireysel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olduklarını; sosyal girişimcilik kavramını tanımlayarak onların, çevrelerinde karşılaştıkları problemlere çözüm üretme motivasyonu ve sosyal odaklılık düzeyi yüksek birer aktif vatandaş olarak yetişmelerinin ilk tohumlarının atıldığını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın öğrencilere ve öğretmenlere sosyal liderlik, finansal liderlik ve girişimcilik konularında bilgi, tutum ve beceri kazandırmada etkili olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, program bir taraftan öğretmenlerin mesleki becerilerinin gelişmesine, öğretim pratiklerinde yeni yaklaşımlar benimsemelerine katkı sağlarken; bir taraftan da kendini tanıma, özgüven, farklılıklarla bir arada yaşama gibi gündelik hayatın her alanına karşılık gelen yaşam boyu kullanabilecekleri kişisel gelişim becerileri kazanmalarına da olanak tanımıştır.

YÖNTEM

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın sosyal etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan bu çalışmada nicel ve nitel araştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Programın, katılımcı öğretmenler ve programa dâhil olan öğrenciler üzerindeki etkisini anlamak amacıyla hazırlanan ölçekler 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın uygulanması öncesinde ön-test; uygulama sonrasında ise son-test olarak kullanılmıştır. Ölçeklere ek olarak nitel araştırma kapsamında uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında öğretmen ve öğrencilere açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Öğretmen ön-test formu 1565 kişi; son-test formu ise 215 kişi tarafından doldurulmuştur. Öğrenci ön-test formunu 4826; son-test formunu ise 1554 öğrenci tamamlamıştır. Elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS ve Excel gibi istatistiksel analiz ve tablolama programlarından faydalanılmıştır. Nitel veriler ise bilgisayar destekli nitel yazılım programı MAXQDA aracılığıyla tamamlanmıştır.

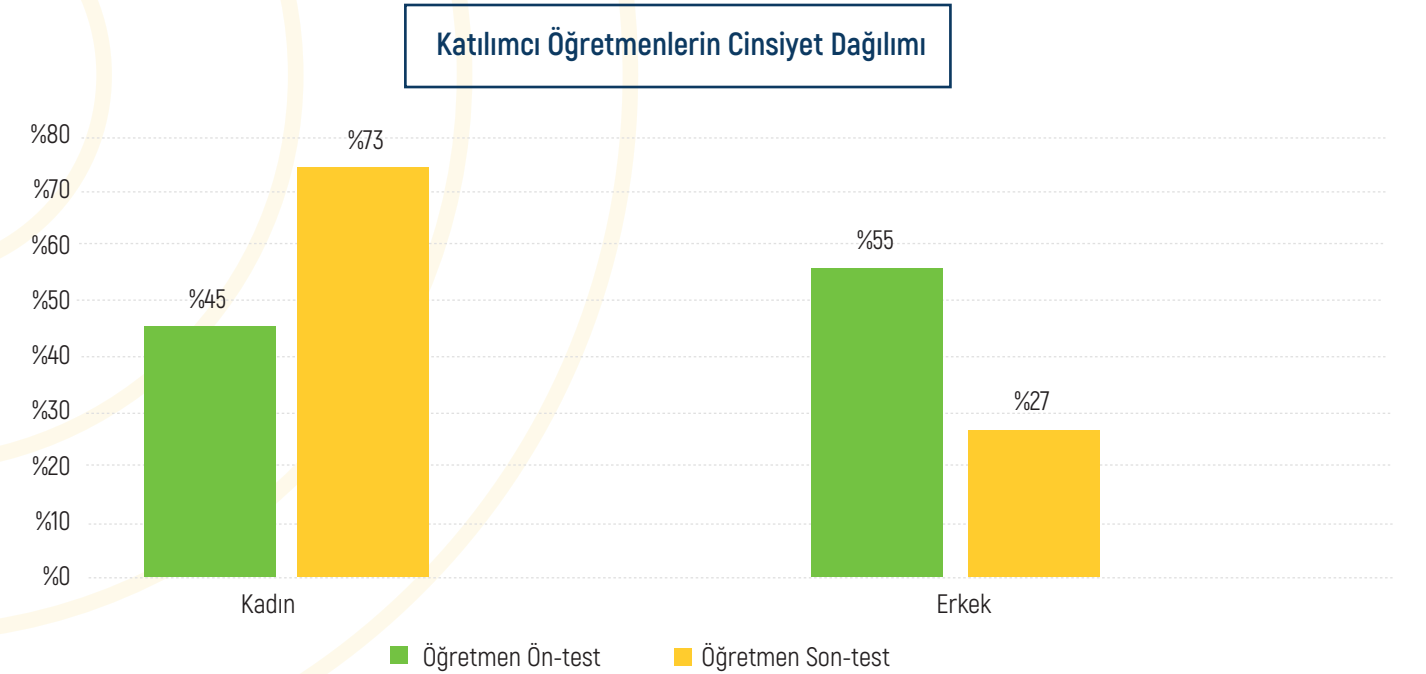
1. KATILIMCI ÖĞRETMENLER

Raporun bu bölümünde katılımcı öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler ve 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın öğretmenin mesleki ve kişisel gelişim süreci etkisine yönelik betimsel analizler yer almaktadır.

1.1. Katılımcı Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

1.1.1. Cinsiyet Dağılımı

2021-2022 proje döneminde katılımcı öğretmenlerin cinsiyet dağılımında ön-test ve son-test sonuçları arasında farklılık söz konusudur. Ön-test formunu tamamlayan öğretmenlerin %45'ini kadın; %55'ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Buna karşın, son-test formunu dolduran katılımcıların %27'sini erkek; %73'ünü ise kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet dağılımına ilişkin istatistiksel veri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

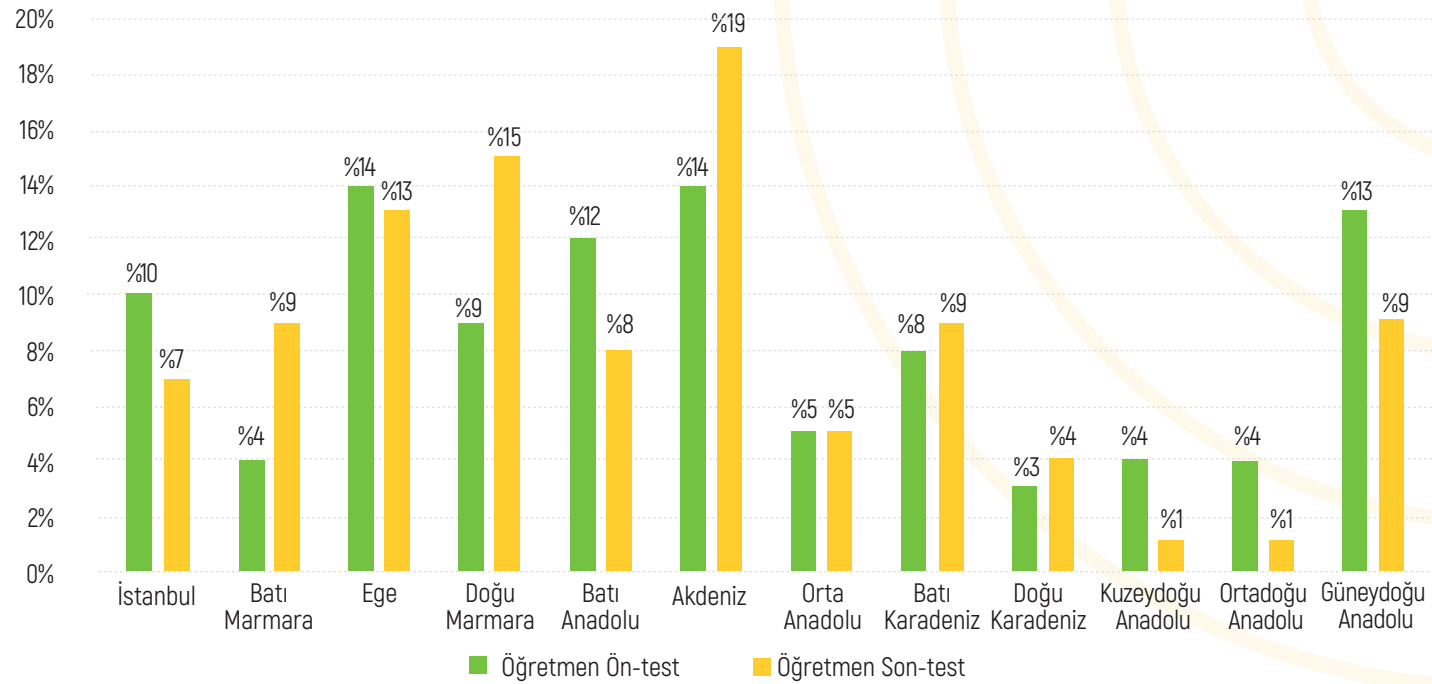

Grafik 1: Katılımcı Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı: Ön-test ve Son-test

1.1.2. Mesleki Görev Yeri

2021-2022 proje döneminde öğretmen ön-test ve son-test uygulama sonuçlarına göre; program aracılığıyla Türkiye'nin 81 ilinde görev yapan öğretmenlere ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki görev yerlerinin analizinde Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırılması- Düzey 1¹ baz alınmıştır. Ön-test ve son-test sonuçlarına göre projenin başlangıcında ve sonunda katılımcı dağılımın birbirine denk olduğu bölgeler Ege, Orta Anadolu ve Batı Karadeniz olmuştur. Program sonunda katılımın en düşük olduğu bölgeler ise Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu bölgeleridir. Öğretmenlerin mesleki görev yerlerinin dağılımına paralel olarak, öğrencilerin yaşadıkları illerin istatistiksel bölge birimine göre dağılımı da benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin mesleki görev yeri dağılımına ve öğrencilerin yaşadıkları bölgelerin dağılımına yönelik istatistiksel veriler, Grafik 2'de Grafik 3'te paylaşılmıştır.

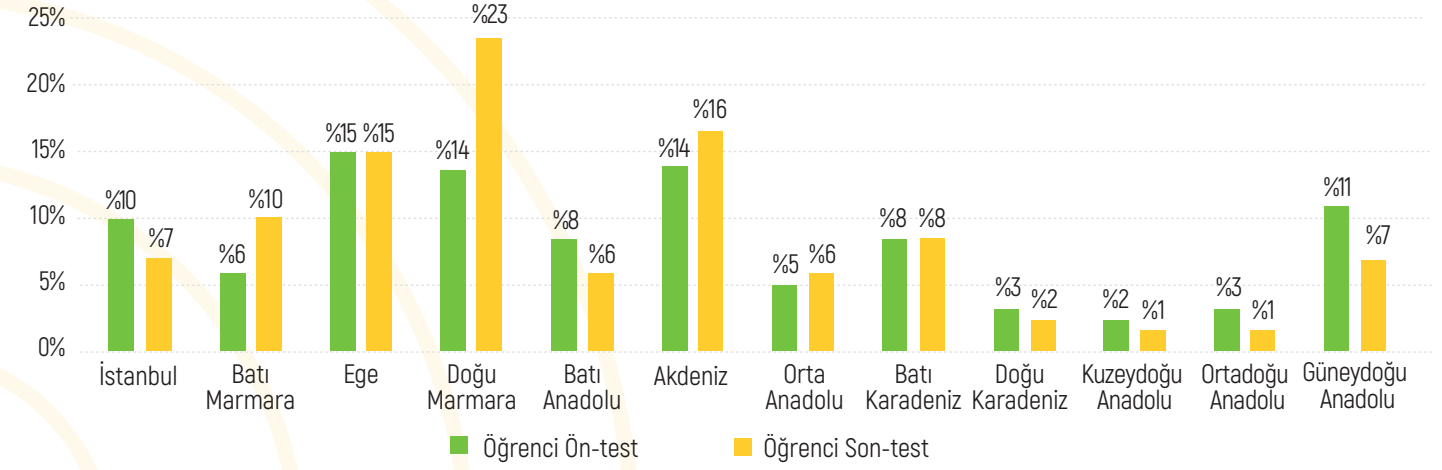
Katılımcı Öğretmenlerin Mesleki Görev Yerlerine Göre Dağılımı

Grafik 2: Katılımcı Öğretmenlerin Mesleki Görev Yerlerine Göre Dağılımı: Ön-test ve Son-test

¹İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması; bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistik veri tabanı oluşturulması amacıyla ülke genelinde tanımlanmış istatistik bir sınıflamadır ve bölgesel analizlerin sağlıklı yapılabilmesi için geliştirilmiştir. Avrupa Birliği istatistik sınıflandırma birimleri ile uyumludur. Bu sınıflamaya göre istatistik açıdan Türkiye; 12 Düzey 1 Bölgesi, 26 Düzey 2 Bölgesi ve 81 Düzey 3 Bölgesinden (iller) oluşmaktadır.

Katılımcı Öğrencilerin Yaşadıkları Yer

Grafik 3: Öğrencilerin Yaşadıkları Yer: Ön-test ve Son-test

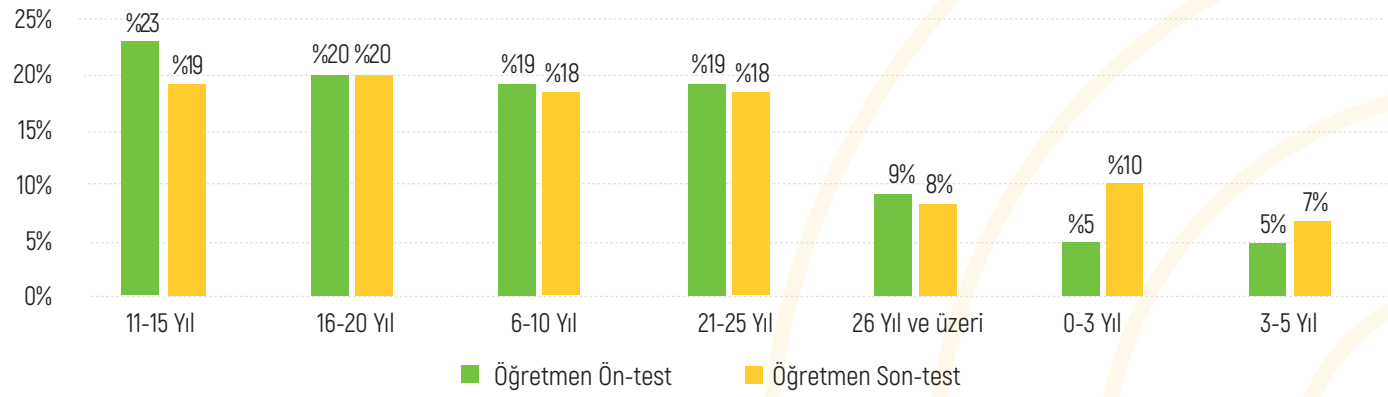
1.1.3. Mesleki Görev Süresi

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na mesleki hizmet süresinin farklı dönemlerinde olan öğretmenlerin katılım gösterdiği saptanmıştır. Buna ek olarak ön-test ve son-test sonuçları arasında bir paralellik söz konusudur. Örneğin, 16-20 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenler, katılımcıların %20'sini oluşturmaktadır, ön-test ve son-test sonuçları birbirine eşittir. 3-5 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin oranı ön-test sonuçlarında %5; son-test sonuçlarında ise %7 olarak ölçülmüştür. Mesleki görev süresine yönelik istatistiksel veriler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Yıl olarak farklı mesleki deneyime sahip öğretmenlerin programa ilgi göstermesi ve programı tamamlaması, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın öğretmenin mesleki ve kişisel gelişim ihtiyacına cevap veren bir nitelikte olduğunu göstermiştir.

Mesleki görev süresine ait istatistiksel veri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Mesleki Görev Süresi

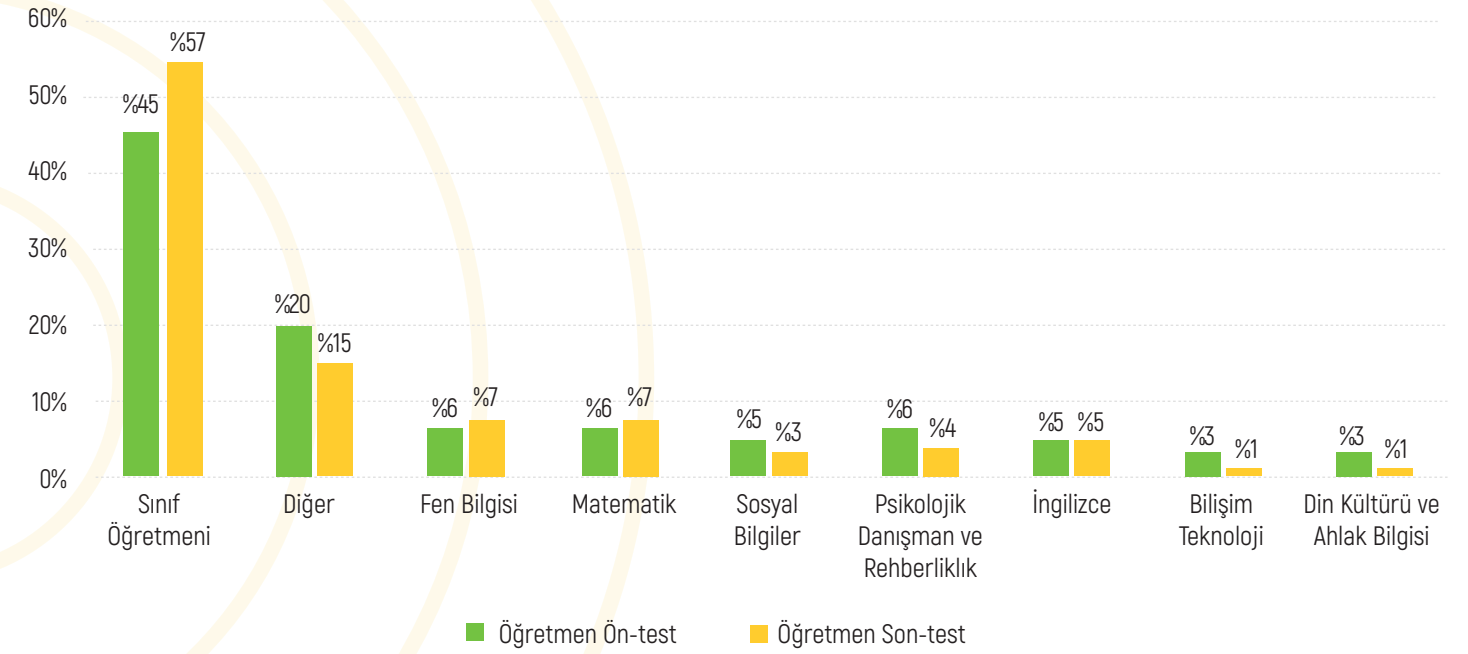
Grafik 4: Mesleki Görev Süresi: Ön-test ve Son-test

1.1.4. Branş Dağılımı

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın hedef kitlesini Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında, ilkokul ve ortaokul seviyesinde 3-4-5-6 ve 7. sınıflarda görev yapan branş ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Ön-test ve son-test sonuçları karşılaştırıldığında programa dâhil olan katılımcıların büyük çoğunluğunu sınıf öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenlerin oluşturduğu gözlenmiştir. Ön-test formunu dolduran öğretmenlerin %45'ini; son-test formunu dolduran öğretmenlerin ise %57'sini sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenliği branşına ek olarak mesleki ve teknik eğitim, fen bilgisi ve matematik branşları öne çıkmaktadır. Ön-test ve son-test formlarını dolduran katılımcı öğretmenlerin branş dağılımına ilişkin istatistiksel veri aşağıdaki grafikte paylaşılmıştır.

Ön-test ve son-test formlarını dolduran katılımcı öğretmenlerin branş dağılımına ilişkin istatistiksel veri aşağıdaki grafikte paylaşılmıştır.

Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

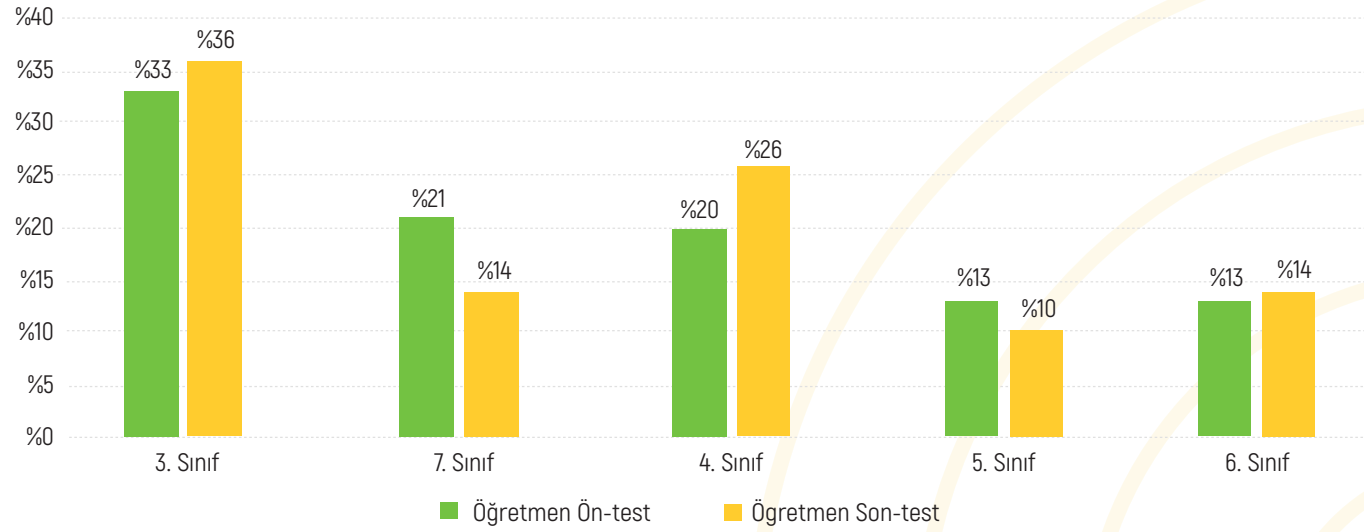
Grafik 5: Branş Dağılımı Ön-test ve Son-test

1.1.5. Görev Yapılan Okul Seviyesi

Branş dağılımına paralel olarak, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na dâhil olan ve ön-test ve son-test formlarını dolduran katılımcıların büyük çoğunluğunu ilkokul kademesinde 3. sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Ön-test formunu dolduran öğretmenlerin %33'ü; son-test formunu dolduran öğretmenlerin ise %36'sı 2021-2022 okul yılında 3. sınıf öğrencilerine eğitim vermişlerdir. Bu oranı ön-test formunda %20 ve son-test formunda %26 ile 4. Sınıflara eğitim veren öğretmenler takip etmektedir. Programa katılan okul seviyesine ilişkin istatistiksel veri aşağıda paylaşılmıştır.

Programa Katılan Okul Seviyesi

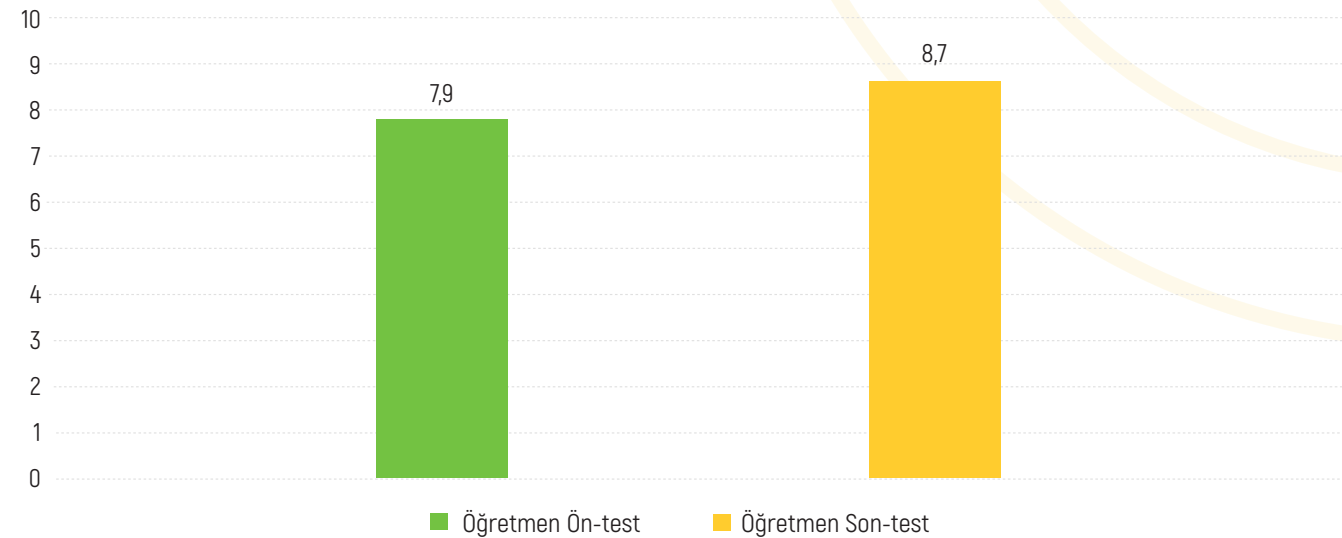

Grafik 6: Eğitim Verilen Okul Seviyesi: Ön-test ve Son-test

1.1.6. Katılımcı Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyi

Katılımcı öğretmenlerin 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na yönelik motivasyon düzeylerini program başlangıcında ve program sonunda öğrenmek amacıyla yıldızlı bir derecelendirme sorusu yöneltilmiştir. Ön-test formunu dolduran öğretmenler motivasyon düzeylerine 10 üzerinden 7,9 puan verirken, son-test formunu dolduran öğretmenler 10 üzerinden 8,7 puan vererek motivasyon düzeylerindeki artışı ifade etmişlerdir.

Motivasyon Düzeyi

Grafik 7: Motivasyon Düzeyi: Ön-test ve Son-Test

1.2. Programa Yönelik Beklentiler ve Hedefler

Katılımcı öğretmenlerin 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na başlamadan önce programa yönelik beklentilerinin neler olduğunu öğrenmek amacıyla *"Bu programı uygulamanın size kişisel olarak neler katacağını düşünüyorsunuz? (Duygu, beceri, tutum, davranış ekseninde düşünebilirsiniz.)"* sorusu açık uçlu olarak yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan hareketle 15 farklı kod² oluşturulmuştur: **Öğretim Pratikleri, Eğitimde Farklı Yaklaşımlar, Öğretmen-Öğrenci İletişimi, Liderlik, Mesleki Motivasyon, Proje Yönetimi, Finansal Okuryazarlık, Planlama ve Bütçeleme, Bakış Açısı, Girişimcilik, Farkındalık, Zaman Yönetimi, Gelişime Açık Yönleri Fark Etme, Bilinçli Tüketim ve Özgüven.** Oluşturulan bu kodlar, öğretmenin profesyonel yaşamında geliştirmek istediği öğretim uygulamalarına ve bireysel yaşamında öz farkındalığa ve öz saygıya işaret eden gelişim alanlarına göre iki farklı kategori altında toplanmıştır.

"Öğretim Pratikleri", "Eğitimde Farklı Yaklaşımlar", "Öğretmen-Öğrenci İletişimi", "Liderlik", "Mesleki Motivasyon" ve "Proje Yönetimi" kodları **"Mesleki Gelişim"** kategorisi altında; "Finansal Okuryazarlık", "Planlama ve Bütçeleme", "Bakış Açısı", "Girişimcilik", "Farkındalık", "Zaman Yönetimi", "Gelişime Açık Yönleri Fark Etme", "Bilinçli Tüketim" ve "Özgüven" kodları **"Kişisel Gelişim"** kategorisi altında toplanmıştır.

Katılımcıların, öğretmen ön-test formunda 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na yönelik beklentilerinin neler olduğunu açıklayan kodlar ve bu kodların tekrar sayısı öne çıkan öğretmen görüşleri ile birlikte aşağıda yer alan tabloda paylaşılmıştır.

²Kod, nitel araştırmalarda veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere ve olaylara (bir sözcük, cümle, paragraf vb) verilen anlamdır. Kategori, içerik analizinde elde edilen kavramların birbirleriyle belirli bir tema altında sınıflandırılmasıdır. Kategorilerden oluşturulan üst kavramlar ise tema olarak adlandırılır.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Katılımcı İfadeleri
Öğretmenlerin Programa Yönelik Beklentileri	Mesleki Gelişim	Öğretim Pratikleri	300	"21. yüzyıl becerilerine sahip ve o doğrultuda öğrenme bekleyen öğrencilerime daha rahat ulaşabilmemi sağlayacağını düşünüyorum."
		Eğitimde Farklı Yaklaşımlar	109	"Eğitim de farklı yaklaşımlar yapabilmekte fikir verebilir. Kendimi daha iyi değerlendirebilirim."
		Öğretmen-Öğrenci İletişimi	100	"Öğrencilerimle daha rahat iletişim kurmayı ve sosyal açıdan gelişmelerini destekleyici olmayı hedefliyorum."
		Liderlik	96	"Sınıf ortamında daha etkili liderlik yapma ve öğrenciye liderlik becerisi kazandırmak."
		Mesleki Motivasyon	51	"Öğrencilerimle birlikte yapacağım çalışmalarını düşündükçe kendimi daha iyi hissediyorum."
		Proje Yönetimi	30	"Sosyal girişimcilik projeleri hazırlama ve yönetme becerisi edinmeyi hedefliyorum."
	Kişisel Gelişim	Finansal Okuryazarlık	282	"Bir kamu hizmeti olarak görüyorum bu projeyi. Tasarruf, finansal okur yazarlık zamanımızın elzem konuları haline geldiğinden, geleceğimizin teminatı olan çocukların da bu konuda bilgi sahibi olması lazım."
		Planlama Bütçeleme	129	"Özellikle planlama ve bütçeleme konusunda katkı sağlayacağını düşünüyorum."
		Bakış Açısı	111	"Farklı bakış açıları öğrenip öğretmeyi planlıyorum. Her bilgi yeni bir dünyadır. Öğrencilerime yeni dünyalar açan biri olmak istiyorum."
		Girişimcilik	78	"Girişimcilik, finansal yönetim, çevre ve küresel problemlerle ilgili konularda farkındalık katacağını ve tutumlarımızı geliştireceğini düşünüyorum."
		Farkındalık	66	"Bu programın benden başlayan bir süreçle kendini tanıma ,sosyal becerileri geliştirme ve finansal farkındalık yaratacağını düşünüyorum."
		Zaman Yönetimi	52	"Ben zaman yönetimi ve liderlik konusunda daha yeni şeyler öğrenmeyi amaçlıyorum ."
		Gelişime Açık Yönleri Fark Etme	43	"Eksik yönlerimi görüp üzerine gideceğim, var olan beceri tutum ve davranışlarım da pekiştirip bir adım ileriye taşıyacağım için heyecanlı ve umutluyum."
		Bilinçli Tüketim	36	"Bilinçli tüketiciliğin hayatın her alanında çok kıymetli olduğunu düşünürüm sadece maddi değil, manevi konularda da(sabır, iyi niyet vs.) tüketimin kaliteli olması açısından fayda göreceğimi düşünüyorum."
Özgüven	29	"Finansal okur yazarlık edinmek, daha özgüvenli, kendini rahat ifade edebilecek kazanımlar elde etmek için, çocuk haklarını pekiştirerek öğrencilerime bu anlamda destek olmak, kısacası kendimi geliştirmek için katıldım."		

Tablo 1: Öğretmenlerin Programdan Beklentileri: Öğretmen Ön-test

Programa katılan öğretmenler 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılmanın profesyonel yaşamlarında özellikle öğretim pratiklerine önemli katkılar sunacağını ifade etmişlerdir. Öğretim pratikleri kodu altında toplanan katılımcı ifadeleri tek tek incelendiğinde, katılımcı öğretmenlerin 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı aracılığıyla elde ettikleri mesleki pratikleri öğrencilerine aktarma yönünde temel bir beklentiye sahip oldukları görülmüştür. Öğretim Pratikleri kodu altında yer alan katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda paylaşılmıştır:

- "Bir öğretmen olarak sosyal liderlik ve finansal liderlik konularında farkındalığının artacağına ve öğrencilerime yansıtma fırsatı elde edebileceğime inancım sonsuz."
- "Çocuklara daha farklı konularda da yol göstereceğime inanıyorum. Benim de konu hakkında bilgi edinerek etrafıma özellikle sınıfıma yararlı olmayı planlıyorum."
- "Öğrencilere daha fazla yardımcı olabilme, derslerimi daha etkili ve katılımlı işleyebilme becerimi geliştirme."
- "Öğrencilerime daha yararlı olacağımı , dersleri daha eğlenceli ve verimli geçireceğimi düşünüyorum."

Öğretmenler, program aracılığıyla eğitim alanında alternatif yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi olacakları ve edindikleri bilgileri sınıf ortamına taşıyabilecekleri yönünde öngörülerde bulunmuşlardır:

- "Farklı ders uygulamaları konusunda yenilikçi fikirler öğreneceğim."
- "Alternatif eğitim, ileri ve çağdaş eğitim metotları. Eğitimde iyi örnekler ile ilgili farklı düşünce. Kişisel gelişim."
- "Alternatif eğitim, ileri ve çağdaş eğitim metotları. Eğitimde iyi örnekler ile ilgili farklı düşünce. Kişisel gelişim."
- "Bilgilerimi güncelleyeceğimi düşünüyorum. Yeni metotlar öğreneceğimi düşünüyorum."

Ön-test formunu dolduran katılımcı öğretmenler, öğrencileri ile birlikte programa dâhil olmanın öğrencilerini daha yakından tanımalarına imkân sağlayacağını ve iletişimlerini güçlendireceğini ifade etmişlerdir:

- "Öğrencilerimle iletişimim artmasına ve öğrencileri daha iyi tanımama neden olacaktır."
- "Öğrencilerimle olan ilişkiyi daha ileri taşıyacağımı düşünüyorum ve bundan mutlu olacağım."
- "Öğrencilerimin dilinden daha iyi anlayacağımı, dolayısıyla onlara daha verimli olacağıma inanıyorum."
- "Öğrencilerim ile ilişkilerimde daha profesyonel ve verimli olacağıma inanıyorum, kendimi geliştireceğime inanıyor ve bundan mutluluk duyuyorum, yeni bilgiler bana hep heyecan verir."

Liderlik kavramı hem mesleki hem de kişisel gelişime işaret eden bir nosyon olsa da ön-test formunda öğretmenlerin projeye yönelik beklentileri bağlamında mesleki gelişim süreci ile ilişkilendirildiği gözlenmiştir:

- "Öğrencilerime daha iyi liderlik yapış davranış ve tutumlarına daha farklı düşünmeyi sağlayabilirim. Meslektaşlarımla paylaşış onları da bu konuda bilgi sahibi yapabilirim."
- "Sosyal girişimcilik , finansman ve liderlik konularında bilgi sahibi olmak ve derslerimde bu kavramlar ekseninde öğrencilerime daha faydalı bir öğrenme ortamı oluşturma."
- "Bu programın benim iç görü ve farkındalığımlı arttıracakını dolayısıyla da finansal okuryazarlık konusunda bilinçlenmemi ve bütçe, finans yönetimi, liderlik becerisi, tasarruf, ekonomi okuryazarlığı konusunda doğru tutum ve davranışlarda bulunacağımı sağlayacağını, ayrıca öğrencilerime de aktif öğretim teknikleri ile bu konuda rehberlik edeceğimi umuyorum."

Öğretmenler, ön-test formunda liderlik becerilerine paralel olarak, profesyonel yaşamlarında proje yönetimine yönelik beceri setleri geliştireceklerini ifade etmişlerdir:

- "Proje yönetimi hakkında bilgiler elde edeceğimi düşünüyorum. Proje tabanlı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmemi sağlayacaktır. Öğrencileri öğrenci sürecinde aktif katılımını sağlayacağım .Yine çocukların kendini ifade edebilmelerine ortam hazırlamama yardımcı olacaktır."
- "Farklı bakış açıları, yeni projelerin belki de yapı taşı olacak konular hakkında bilgi sahibi olacağım. Öğrenci öğretmen ilişkisini daha da geliştireceğimi düşünüyorum."

Son olarak, öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılarak bir öğrenme ağıının parçası olmanın mesleki motivasyonlarını artıracakını vurgulamışlardır:

- "Çalışan üreten ve kendini geliştiren insanlarla olacağım için heyecanlıyım."
- "Öğrencilerim kendini geliştirdikçe mutlu olacağım mesleki doyuma ulaşacağım salt matematik anlatmakla bir başarı gelmez özgünlüğü seviyorum ve bu iyi gelecek."
- "Kişisel gelişimimi öğrencilerle bağımı ve meslekten aldığım zevki arttıracakına inanıyorum."
- "Yeni bir şeyler öğrenmenin ve öğrendiklerimi sınıf ortamına taşıyabilmenin heyecanını yaşıyorum."

Katılımcı öğretmenlerin programa yönelik beklentilerinin ikinci boyutunu ise kişisel gelişim oluşturmaktadır. Öğretmenlerin kişisel gelişim süreçlerine işaret eden ifadelerinde dikkat çeken bir örüntü yer almaktadır. Katılımcılar, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın temel bileşenlerine yönelik kazanımlar elde etmenin yanında program aracılığıyla gelişime açık yönlerini fark ettikleri bir öğrenme yolculuğuna katıldıklarını belirtmişlerdir:

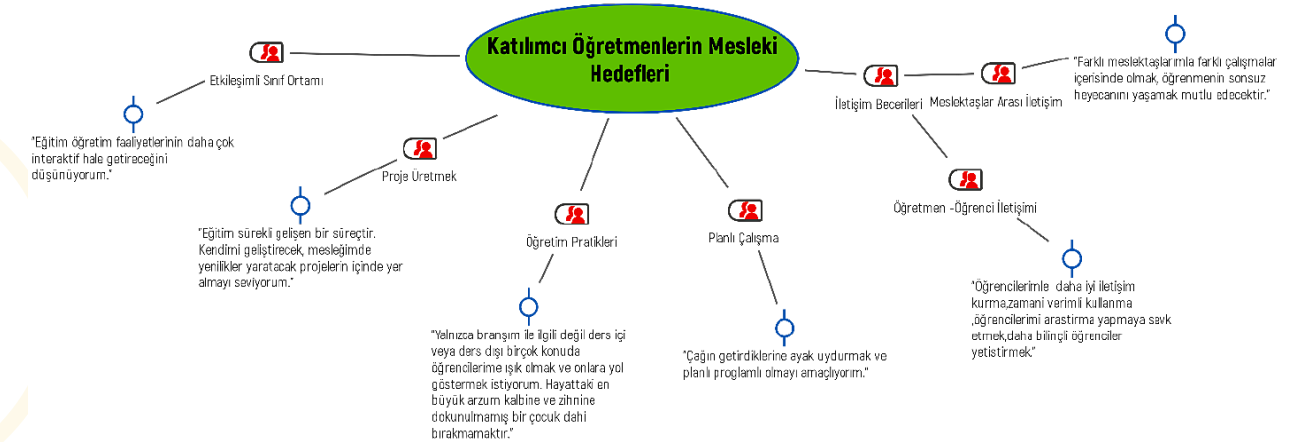
- "Kendimdeki eksikleri fark edip çözüm bulmama yardımcı olacağını düşünüyorum."
- "Anketi cevaplarken hep sancısını çektiğim konularla ilgili soruların olduğunu gördüm ve bu bende aradığımı buldum hissi oluşturdu."
- "Eksik yönlerimi tamamlayacağını düşünüyorum."

Öğretmenlerin, programı uygulamanın öğrencileri üzerindeki etkisine yönelik öngörülerini anlamak amacıyla onlara **"Bu programı uygulamanın öğrencilerinize neler katacağını öngörüyorsunuz? (Duygu, beceri, tutum, davranış ekseninde düşünebilirsiniz.)"** sorusu açık uçlu olarak yöneltilmiştir. Katılımcılar, bu programı uygulamanın, öğrencilerine sosyal ve finansal liderlik beceriler kazandıracağı yönünde öngörülerde bulunmuşlardır. Ayrıca bu programın, öğrencilerinin hızla değişen dünyanın getirdiği yenilikler karşısında **hazır bulunuşluk düzeyleri yüksek ve 21. Yüzyıl Becerileri ile donatılmış bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacağı** yönünde ifadelerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin, ön-test formunda programa katılan öğrencilerinde öngördükleri değişimlere yönelik kategoriler ve kodlar aşağıdaki tabloda paylaşılmıştır.

Tema	Kategori	Kod	Frekans	Katılımcı İfadeleri
Öğrencilerde Beklenen Değişimler	Sosyal Odaklılık	Farklılara Saygı	26	"Bireysel farklılıklara saygı göstererek sorumluluk katacağımı düşünüyorum."
		Sorunlara Çözüm Üretme	22	"Çevrelerindeki sosyal problemlere duyarlı olacaklar ve çözüm üreteceklerdir."
		Hak ve Sorumluluk Bilinci	62	"Yaşadıkları yüzyıla uyumlu, haklarını bilen bireyler olma yolunda ışık tutacak."
	21. Yüzyıl Becerileri	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	15	"Öğrencilerim birikim yapmayı öğrenecek eleştirel bir açıdan bakmayı benimseyecek."
		İletişim ve İş Birliği	69	Takım halinde çalışmanın iş birliği, kendini ifade etme, planlı yaşama ve harcama, sorumluluk gibi faydaları olacaktır.
		Sosyal, Kültürler Arası Beceriler, Liderlik ve Sorumluluk	567	"Sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişeceklerdir." "Liderlik becerileri kazanma ve yeni geliştirilebilir fikirler ortaya çıkarma." "Liderlik özelliklerinin ve sosyal girişimcilik özellikleri gelişmesini ve proje yürütme becerilerinin gelişmesini bekliyorum."
	Finansal Okuryazarlık	Tasarruf Bilinci	107	"Tasarruf bilincinin kalıcı hale geleceğini öngörüyorum."
		Planlama Bütçeleme	146	"Bütçe planlamasında yetkinlik kazanacaklarını düşünüyorum."
		Sosyal Girişimcilik	75	"Öğrencilerime sosyal girişimcilik bilgi ve becerileri kazandıracağımı umuyorum."
		Bilinçli Tüketim	73	"Temel finans bilgilerine sahip olmakla birlikte bilinçli birer tüketici olmanın bilincine varacaklarını umut ediyorum."
		Para Yönetimi	20	"Ufku geniş sosyal becerileri güçlü para yönetimi kavramını bilen bireyler olmalarını desteklemek."
	Sosyal Duygusal Gelişim	Özgüven	156	"Öğrencilerimin finansal özgüven konusunda gelişmelerini isterim."
		Farkındalık	118	"Davranış ve tutumlarında farkındalık sağlayacağını düşünüyorum."
		Bakış Açısı	85	"Öğrencilere yeni bir bakış açısı ve davranış katacaktır."

Tablo 2: Öğrencilerde Beklenen Değişimler: Öğretmen Ön-test

Son olarak, öğretmenlere ön-test formunda program sonrasında mesleki hedeflerine yönelik açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenler mesleki pratiklerini öğrenci merkezli bir perspektif benimseyerek uygulayacaklarını; hem derslerinde proje tabanlı eğitim yaklaşımını benimseyeceklerini hem de mesleki gelişimlerini destekleyecek projelerde yer alacaklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak, katılımcı öğretmenler 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı aracılığıyla hem meslektaşları hem de öğrencileri ile olan iletişimlerini ileri bir seviyeye taşımayı hedeflediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ön-test formunda mesleki hedeflerine ilişkin kavram haritası aşağıda paylaşılmıştır.

Şekil 1: Katılımcı Öğretmenlerin Mesleki Hedefleri: Ön-test

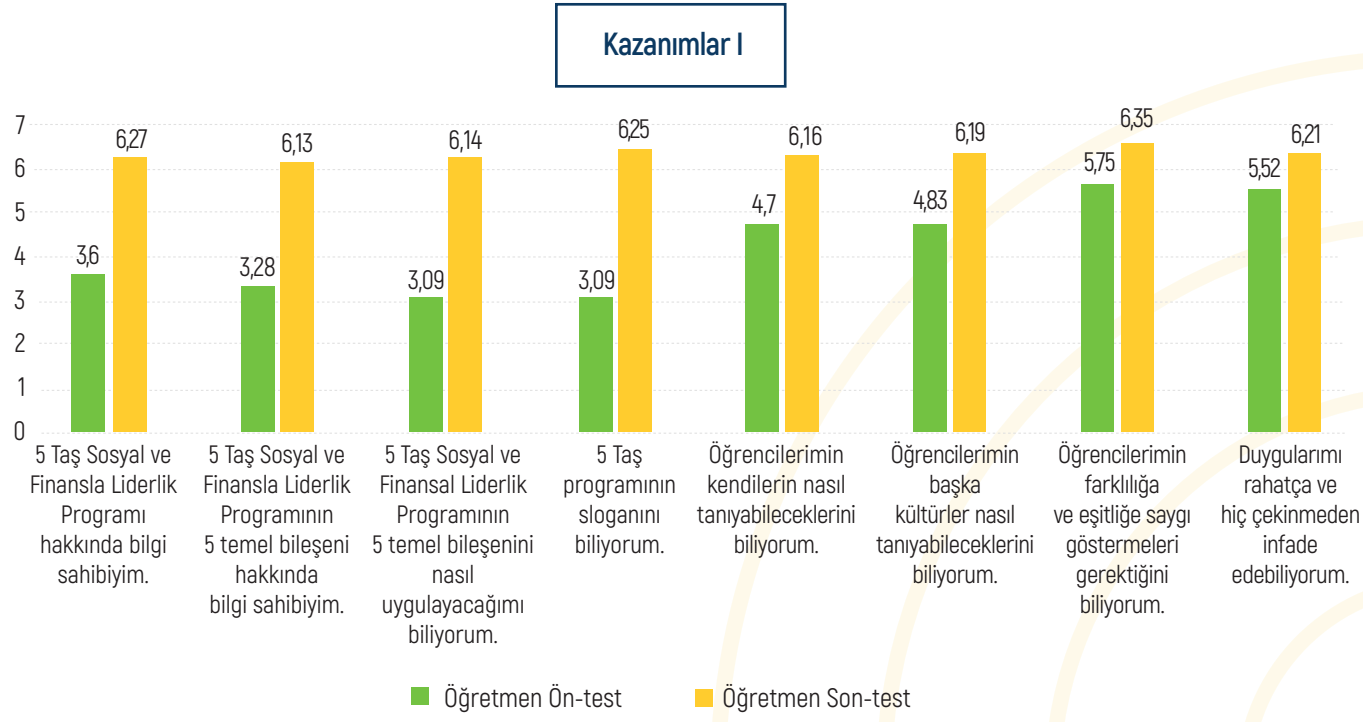
1.3. Program Kazanımları

Raporun bu bölümünde 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişim süreçleri üzerindeki etkisini anlamak amacıyla ön-test ve son-test formunda katılımcılara yöneltilen ölçeklere ve son-test formunda öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin analizler yer almaktadır.

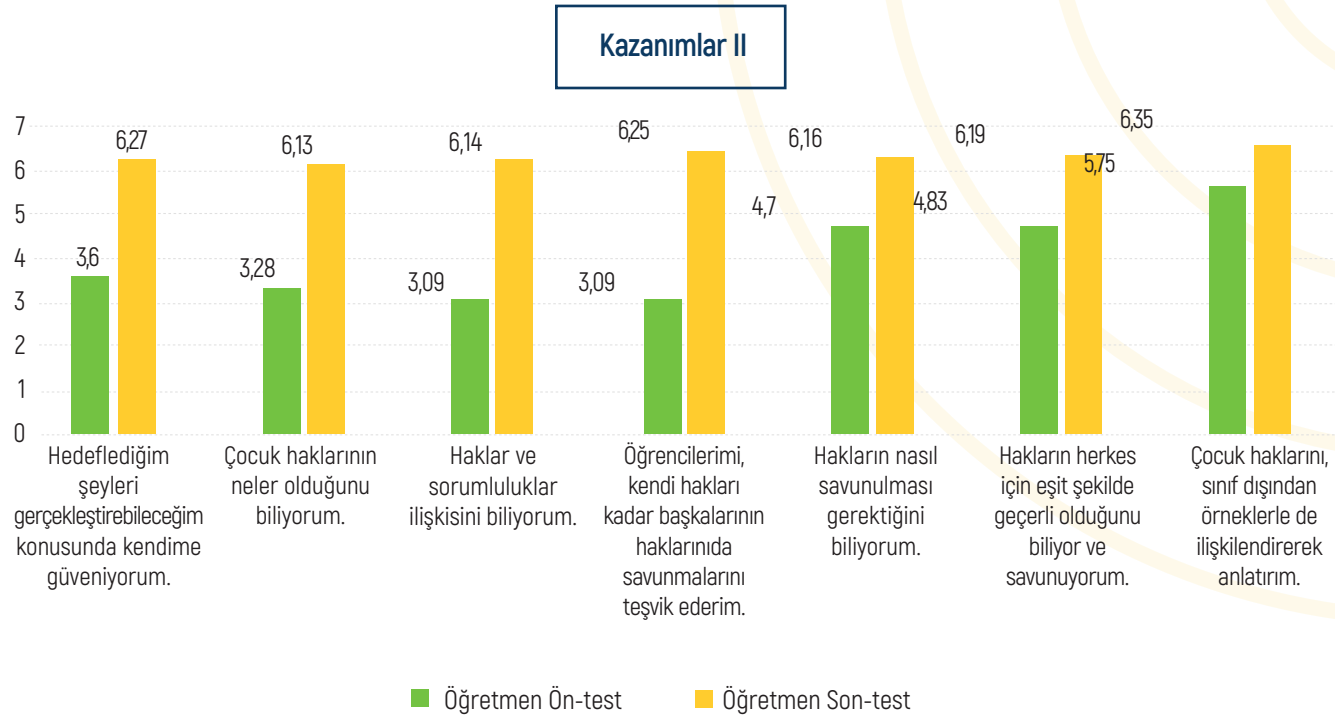
1.3.1 Hedef Kazanımlar

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılan öğretmenlere ön-test ve son-test formlarında kazanımlara yönelik 15 maddeden oluşan 7'li Likert Tipi bir ölçek yöneltilmiştir (1= Kesinlikle Katılmıyorum; 2= Katılmıyorum; 3= Biraz Katılmıyorum; 4=Kararsızım; 5= Biraz Katılıyorum; 6=Katılıyorum; 7=Kesinlikle Katılıyorum). Hedef kazanımlara ilişkin istatistiksel veriler Grafik 7 ve Grafik 8'de gösterilmiştir.

Grafik 8: Hedef Kazanımlar Değişim Grafiği I

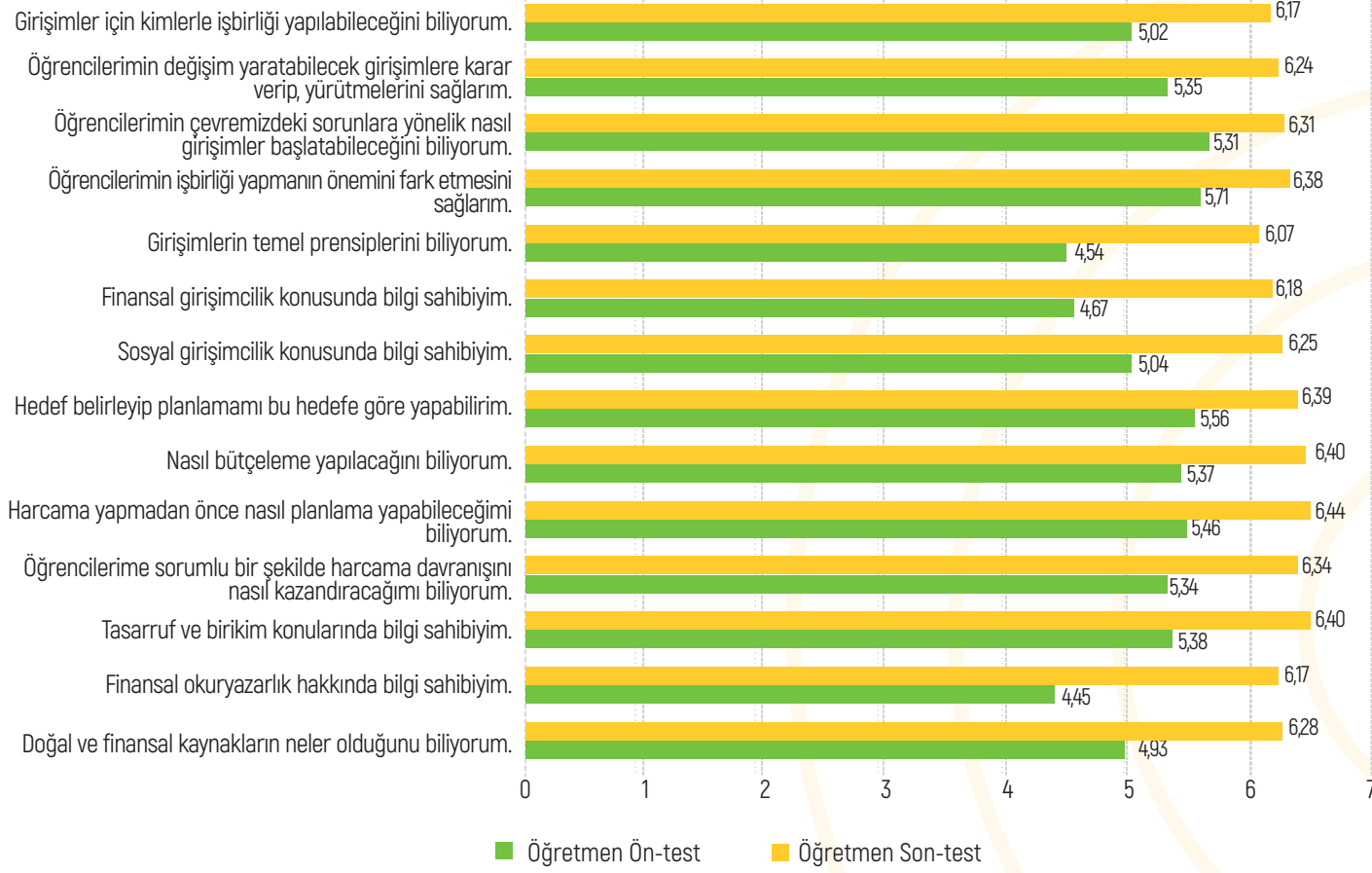
Grafik 9: Hedef Kazanımlar Değişim Grafiği II

Ön-test ve son-test sonuçları karşılaştırıldığında öğretmenlerin program sonunda 5 Taş Sosyal ve Final Liderlik Programı'na yönelik bilgi sahibi oldukları saptanmıştır. Örneğin, öğretmenlerin ön-test formunda "5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı Hakkında Bilgi Sahibiyim" ifadesine verdikleri puanın ortalaması 7 üzerinden 3,6 iken bu sayı son-test formunda 7 üzerinden 6,27'ye yükselmiştir. Benzer şekilde, "5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın 5 Temel bileşeni hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ön-test formunda 7 üzerinden 3,28 puan verilirken son-test formunda bu puan 6,13'e yükselmiştir. Ayrıca programın temel bileşenlerinden biri olan Kişisel Anlayış ve Keşif'e işaret eden "Öğrencilerimin kendilerini nasıl tanıyabileceklerini biliyorum" maddesine verilen puanın 4,7'den 6,16'ya yükselmesi öğretmenlerin bilgi düzeyinde programa dair kavrayış elde ettiklerini doğrular niteliktedir.

1.3.2. Finansal Okuryazarlık

Ön-test ve son-test anket formunda 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın temel bileşenlerinden finansal okuryazarlığa işaret eden Planlama ve Bütçeleme ile Tasarruf ve Harcama Bilincine yönelik ifadelerin yer aldığı 14 maddeden oluşan bir ölçek yer almaktadır. Öğretmenlerin bu ölçekte yer alan ifadelerle ön-test ve son-test formunda verdikleri yanıtlar karşılaştırılmıştır. Ön-test ve son-test sonuçlarına göre programa dâhil olan öğretmenlerin planlama ve bütçelemeye dair bilgi sahibi oldukları gözlenmiştir. Örneğin, "Nasıl bütçeleme yapacağımı biliyorum" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 7 üzerinden 5,37 iken, son-test formunda bu puan 6,4'e yükselmiştir. Benzer şekilde "Hedef belirleyip planlamamı bu hedefe göre yapabilirim" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 7 üzerinden 5,56 olarak ölçülmüş, bu sayı son-test formunda 6,39'a yükselmiştir. Buna paralel olarak, programa katılan öğretmenlerin tasarruf ve harcama bilincine dair kavrayış elde ettikleri gözlenmiştir. Nitekim, "Tasarruf ve birikim konularında bilgi sahibiyim" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 5,38 iken, bu sayı son-test formunda 6,4'e yükselmiştir. Yine aynı şekilde, "Harcama yapmadan önce nasıl planlama yapacağımı biliyorum" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 7 üzerinden 5,46 iken, bu sayı son-test formunda 6,44'e yükselmiştir. Finansal okuryazarlığa ilişkin pozitif beklenti değişim grafiği aşağıda paylaşılmıştır.

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı Bileşenleri

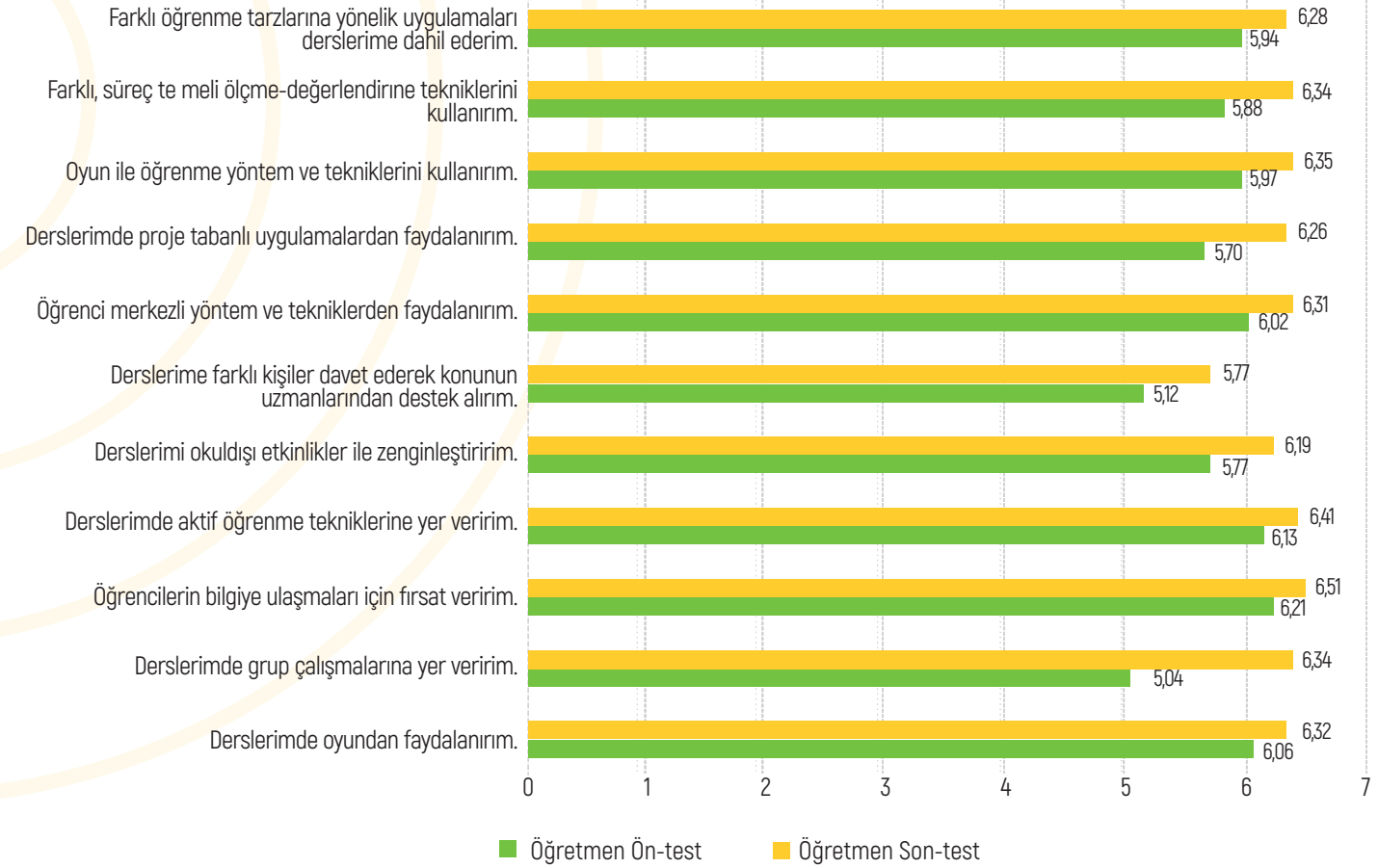
Grafik 10: Finansal Okuryazarlık Pozitif Beklenti Değişim Grafiği

1.3.3. Program Kazanımlarını Mesleki Pratiklere Taşımak

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı, öğretmenlerin finansal okuryazarlık becerileri kazanmalarının yanında onların mesleki pratiklerini **öğrenci merkezli ve aktif öğrenme teknikleri** ışığında uygulayabilecekleri beceriler elde etmelerini de hedeflemektedir. Bu bağlamda, programın öğretmenin mesleki pratikleri üzerindeki etkisini anlamak amacıyla öğretmenlere ön-test ve son-test formunda 21 maddeden oluşan bir ölçek yöneltilmiştir. Ön-test ve son-test sonuçları karşılaştırıldığında öğretmenlerin program kapsamında öğretim pratiklerine yönelik kazanımları davranış boyutuna taşıdıkları gözlenmiştir. Örneğin, öğrenci merkezli bir sınıf ortamına işaret eden "Sınıfta öğretmenin konuşma zamanı öğrenciden azdır" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması 7

üzerinden 5,46 iken, bu sayı son-test formunda 5,96'ya yükselmiştir. Meslektaşlar arası iş birliği ve iletişime işaret eden "Çevre okullardaki öğretmenlerle iş birliği yaparım" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 5,49 iken, bu sayı son-test formunda 6,05'e yükselmiştir. Son olarak, aktif öğrenme tekniklerine işaret eden "Oyun ile öğrenme yöntem ve tekniklerini kullanırım" ifadesine verilen puanların ağırlıklı ortalaması ön-test formunda 7 üzerinden 5,97 iken, bu sayı son-test formunda 6,35'e yükselmiştir. 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılan öğretmenlerin elde ettikleri kazanımları mesleki pratiklerine taşıma düzeylerini açıklayan istatistiksel veriler Grafik 10 ve Grafik 11'de gösterilmiştir.

Mesleki Pratikler I

Grafik 11: Mesleki Pratikler I

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı Bileşenleri

Grafik 12: Mesleki Pratikler II

14. Program Sonuçları

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik ön-test formunda öğretmenlerin programa yönelik beklentilerinin ve hedeflerinin neler olduğunu öğrenmek amacıyla üç farklı açık uçlu soru yöneltilmişti. Öğretmenlerin bu açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar raporun "Programa Yönelik Beklentiler ve Hedefler" bölümünde analiz edilmiştir. Öğretmenlerin program başlangıcında belirtmiş oldukları hedeflere ulaşım ulaşılmadıklarını; programın beklentilerini karşılayıp karşılamadığını öğrenmek amacıyla aynı sorular öğretmenlere son-test formunda şu şekilde yöneltilmiştir:

- "Bu programı uygulamanın size kişisel olarak neler kattığını düşünüyorsunuz? (Duygu, beceri, tutum, davranış ekseninde düşünebilirsiniz.)"
- "Bu programı uygulamanın öğrencilerinize neler kattığını düşünüyorsunuz? (Duygu, beceri, tutum, davranış ekseninde düşünebilirsiniz.)"
- "Bu programa katıldıktan sonra öğretmenliğinizde neyi değiştirmek veya neyi daha farklı yapmayı hedefliyorsunuz? (Bu soruya cevabınız, sizin kişisel ve mesleki hikayenizi nasıl destekleyebileceğimize dair bize güçlü fikirler verecek. Samimi yanıtlarınız için şimdiden teşekkürler.)"

İlk olarak, öğretmenlere ön-test formunda yöneltilen **"Bu programı uygulamanın size kişisel olarak neler katacağını düşünüyorsunuz? (Duygu, beceri, tutum, davranış ekseninde düşünebilirsiniz.)"** sorusu son-test formatında düzenlenerek yeniden sorulmuştur. Öğretmenler ön-test formunda bu projeye dâhil olarak öğretmen-öğrenci iletişimi, liderlik, proje yönetimi gibi mesleki gelişim hedeflerini; finansal okuryazarlık, öz farkındalık, girişimcilik ve bütçeleme gibi kişisel gelişim hedeflerini ifade etmişlerdir (Bakınız Tablo 1). Bu açık uçlu soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde ise programı tamamlayan öğretmenlerin büyük ölçüde **mesleki ve kişisel gelişim hedeflerini gerçekleştirdikleri/gerçekleştirmeye başladıkları** gözlenmiştir. 5 Taş Sosyal ve Finansal Programı'nın öğretmenin mesleki ve kişisel gelişim süreçleri üzerindeki etkisi iki ayrı başlık altında ayrı ayrı ele alınmaktadır.

1.4.1. Mesleki Gelişim

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nı tamamlayan katılımcı öğretmenler, program aracılığıyla öğrencilerini daha yakından tanıma fırsatı bulduklarını ve öğrencileri ile olan iletişimlerinin güçlendiğini vurgulamışlardır.

- "Öğrencilerimle ders dışı iletişimimizin artması , öğrencileri daha yakından tanımamı sağladı. Gönüllü yapılan bu çalışmada öğrencilerimin istekle araştırma yapması okulun sadece müfredat programı ile sınırlı kalmaması gerektiğini ortaya koydu benim için."
- "Öğrencilerle daha sıcak ilişkiler kurduk.. 5 Taş daha hoşgörülü davranmamı sağladı."
- "Öğrencilerle daha sağlıklı iletişim kurma, farklı alanlarda bilgiler sağlarken bu alanlar arasında bağlantı kurma ve bunu yaparken yaparak yaşayarak öğrenmenin önemi daha iyi kavrama. İnsan ilişkilerinde daha fazla beceri kazandım ve planlama yapmanın önemini kavradım. Ayrıca finansal okuryazarlığın tam olarak ne olduğunu öğrendim."

- "Öğrencilerle birlikte yeni bir keşfe çıkmış gibi oldum. Onlarla birlikte öğrendim. Çocukların farklılıkları onların ürün çeşitliliğini arttırdığını gördüm."
- "Bu programla öğrencilerimle aramdaki bağı arttığını ,ortak hedeflere doğru birlikte yürümenin önemini öğrendiğimizi düşünüyorum."
- "Öğrencilerimle ders dışı etkinliklerde bulunmak aramızdaki bağı güçlendirdi ve dersime karşı da olan ilgiyi artırdı. Bu proje de yer almak yeni konular öğrenmek beni de motive etti."
- "Öğrencilerimi daha iyi tanıma fırsatım oldu, onlarla hem öğrenip, araştırırken hem de etkinlik yaparken birlikte geçirdiğimiz keyifli sürecin matematik ders başarılarının arttığını gözlemledim. Tasarruf yapabilen, finansal düşünebilen, haklarının bilincinde öğrenciler yetiştirebileceğim bir program."

Sonuç olarak, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın ilkokul ve ortaokul sınıflarında, **öğrenci/öğretmen iletişimini güçlendirerek öğrenci katılımını artırdığı**; buna bağlı olarak hem öğrencilerin sınıftaki genel performanslarını iyileştirdiği hem de ders dışı etkinlikler aracılığıyla sosyal odaklılık düzeyleri yüksek bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamıştır.

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı, öğretmenlerin meslektaşlar arası iletişimlerini pozitif yönde etkileyerek aynı zamanda karşılıklı bir öğrenme alanının inşa edilmesine de katkı sağlamıştır. Dolayısıyla, programın, katılımcı öğretmenlerin meslektaşları ile olan iletişimlerini olumlu yönde etkileyerek öğretmenlerin mesleklerine olan bağlılıklarını ve işlerinden duydukları memnuniyeti artırdığı gözlenmiştir.

- "Gerek kişisel gerekse mesleki gelişim açısından yerinde saymadan, gelişerek çevremize ve öncelikle öğrencilerimize faydalı olabilme mutluluğunu yaşadım. Öğretmenlik hayatım boyunca bu ve bunun gibi birçok hizmet içi eğitime katıldım ancak etkileşim olarak bu kadar iyi planlanmış bir programa ilk kez katıldım. Mentor ve uzman buluşmaları kişisel ve mesleki gelişime çok katkı sunmaktaydı. Bilgi ve tecrübe aktarımı yaparak meslektaşlarımdan da faydalanmış oldum. ÖRAV'a teşekkür ederim."
- "Farklı yerlerden projeye katılan meslektaşlarıma etkileşime geçmek ve fikirler almak uygulamada farklı yollar denememe yararlı oldu."

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını artırarak **iyi olma hâli düzeylerine olumlu** katkılar sunmuştur.

- "Bu program derslerime daha motive olmamı sağladı. öğrencilerimle süreci beraber nasıl yöneteceğimizi gösterdi."
- "Kendimi geliştirdim. Öğrencilerimi farklı alanlarda keşfetmek muhteşemdi. Öğrencilerimdeki değişim beni çok mutlu etti."
- "Öğrencilerime araştırma uygulama şansı vereceği için onların öğrenme yolculuğu beni de mutlu edecektir."
- "Öğrencilerin öz güveninin artışına tanık olmak mutlu ediyor beni."

Katılımcı öğretmenler 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı sonrasında öğretim pratiklerini gözden geçirerek **öğrenci merkezli bir bakış açısını benimsediklerini ve mesleki uygulamalarına oyun ile öğrenme tekniklerini daha fazla** dâhil etmeye başladıklarını ifade etmişlerdir.

- "Derslerime daha çok oyun kattım."
- "Dersleri daha etkinlik merkezli inceleme becerisi kazandım."
- "Bana hem derslerde kullanabileceğim teknik açısından hem de bilmediğim bazı kavramlar açısından çok şey kattı. Görevleri heyecanla bekledim."
- "Öğrencileri merkeze alarak, onların düşünen, uygulayan, deneyimleyen ve yapan taraf olmasına ortam yaratacak tutum geliştiriyorum."
- "Proje Tabanlı öğrenmeyi temel alarak, öğrencilerimin girişimcilik becerini geliştirebileceğim bir projenin içinde olmak kendimi mesleki açıdan geliştirmeme olanak sağlayacaktır. Öğrencilerimin yaparak yaşayarak, eğlenerek bu süreci deneyimlemesi beni heyecanlandırıyor."

1.4.2. Kişisel Gelişim

Katılımcı öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik programı aracılığıyla ilk olarak **finansal okuryazarlığa** dair **temel bir kavrayış edindiklerini** ve elde ettikleri **teorik bilgileri gündelik hayat pratiklerine** taşımaya başladıklarını ifade etmişlerdir:

- "Bu program sayesinde alışveriş alışkanlığım değişti. Paramı hangi alanlarda değerlendirebileceğimi öğrendim. Ders anlatma tekniklerini zenginleştirdim. Öğrencilerimin alternatif etkinliklerle daha güzel vakit geçirmelerini sağladım."
- "Finansal okur yazarlık hakkında bilgi sahibi oldum .Hayatımda bunu uygulamaya başladım. Bakış açımı geliştirmemi sağladı. Öğrencilerimle bu yönde birlikte fikir paylaşımı yapmaya başladım. Bu programda yer almaktan çok mutlu oldum."
- "Bu proje sayesinde öğrencilerimle para konusunda bilgim arttı. Bütçeleme olayı iyiydi. Tasarruf ve harcama üzerine düşünür oldum. Öğrencilerimle de iletişim becerilerim güçlendi."
- "Hayatımızda finansal olarak dikkat etmemiz gereken ve gözden kaçırdığımız ufak gibi görünen ayrıntıların önemli olduğunu fark ettim."
- "Birey olarak, daha planlı yaşamamı ve beraberinde ekonomik olarak daha rahat hissetmemi, finansal olarak daha güçlü ve sosyal olarak daha mutlu olmamı sağladı."

1.4.3. Öğretmenlerin Öğrencilerde Gözlemledikleri Değişimler

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılan ve ön-test formunu dolduran öğretmenler, program sonunda öğrencilerinin 21. Yüzyıl Becerileri kazanmasını, toplumsal odaklılık düzeylerinin artması yönünde öngörülerde bulunmuşlardı. Program sonunda doldurulan son-test sonuçlarına göre ise öğretmenler, öğrencilerinin **okula gelme motivasyonlarının arttığını** ve içinde yaşadıkları çevrede karşılaştıkları sorunlara karşı **daha duyarlı** hâle geldiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, öğrencilerinin 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nı oluşturan 5 temel bileşene dair temel bir kavrayış elde ettiklerini vurgulamışlardır. Katılımcı öğretmenlerin, program sonunda öğrencilerinde gözlemledikleri değişimlere ilişkin kategoriler ve kodlar aşağıdaki tabloda paylaşılmıştır.

Tema	Kategori	Kod	Katılımcı İfadeleri
Program Sonunda Öğrencilerde Gözlemlenen Değişimler	Kategori ve Finansal Liderlik Bileşenleri	Kişisel Anlayış ve Keşif	"Öncelikle kendilerini ifade etmelerini, kendilerini tanımalarını, araştırma yapmalarını, yaptıkları araştırmanın nasıl kullanıldığını öğrendiler."
		Haklar ve Sorumluluklar	"Öğrencilerim öncelikle haklarından haberdar oldular. Doğru Araştırma yapmayı, planlamayı öğrendiler. Sorumluluk sahibi oldular. Yeni proje isteklerinde bulunmaya başladılar."
		Tasarruf ve Harcama Bilinci	"Tasarruf yapmaya başladılar ,özellikle su ve elektrik tasarrufunda daha dikkatli."
		Planlama ve Bütçeleme	"Öğrencilerimde planlı çalışma, bütçe oluşturma, bilinçli tüketici davranışları kazanma, kendini tanıma ve ifade etme becerilerinin gelişmesine katkı sağladı. Temiz enerjinin önemi, tutumluluk, doğal kaynakları koruma bilinci gelişti."
		Sosyal ve Finansal Girişimcilik	"Daha önce duymadıkları finansal okuryazarlık sosyal girişimcilik gibi kavramları öğrendiler. Etkinlikleri heyecanla ve istekle yaptılar."
	Sosyal Odaklılık	Çevre Sorunları	"Doğaya canlılara insanlara farklı bir pencereden bakabilmeyi, onlarda bir farkındalık oluşturabilmeyi sağladığını düşünüyorum."
	Sosyal ve Duygusal Gelişim	Özgüven	"İlk olarak öğrencilerim okul dışı bir aktivite ile sosyal girişimcilik konusunda bir deneyim kazanmış oldular. Bunun özgüvenlerine olumlu yönde etki ettiğine bizzat şahit oldum. Diğer taraftan bugüne kadar düşünmedikleri konularda araştırma yaptılar, fikir sahibi oldular ve tartışma imkanı buldular."
		Motivasyon	"Öğrencilerimde belli konularda farkındalık yarattı. Motivasyonları arttı." Motivasyonları arttı, daha istekli gelmeye başladılar."

Tablo 3: Program Sonunda Öğrencilerde Gözlemlenen Değişimler

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na dâhil olan öğretmenlerin programa katılmadan önce mesleki yaşamlarına ilişkin belirledikleri hedefler bu raporda "Programa Yönelik beklendiler ve Hedefler" başlığı altında analiz edilmişti. Katılımcılar, ön-test formunda, mesleki pratiklerini öğrenci merkezli bir yaklaşımla uygulama; iletişim becerileri geliştirme ve planlı bir çalışma disiplini kazanma gibi hedefler belirledikleri gözlenmişti. Son-test formunda öğretmenlerin program başlangıcında belirlemiş oldukları mesleki hedeflere ulaştıkları veya bu hedeflere ulaşmak adına harekete geçtikleri saptanmıştır.

Katılımcı öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Program aracılığıyla **mesleki pratiklerini ve ders işleyiş biçimini nasıl öğrenci merkezli** bir hâle getireceklerine dair bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler program sonunda edindikleri bu kuramsal alet çantasının öğretim pratiklerini yeniden yapılandırırken bir tür rehber olduğunu ifade etmişlerdir.

- "Öğrencilerimle birlikte derste daha fazla oyuna yer vermem gerektiğinin farkına vardım. Öğrenci merkezli farklı öğretim yöntem teknikleri araştırmaya başladım."
- "Bu program bana klasik eğitim sisteminden nasıl uzaklaşacağımı ve öğrencilerimle nasıl daha etkili ders işlenir bunu öğretti."
- "Öğrencilerin daha çok söz sahibi olmasına neden olabilecek etkinlikleri derslerime entegre etmeyi istiyorum."
- "Çocukların daha aktif rol aldığı içeriklerin onlara daha yararlı olduğunu gördüm ve buna dikkat edeceğim. Proje tabanlı uygulamalar onlara beceri kazandırma da daha faydalı bu yüzden yararlı projelerle yola devam."
- "Öğrencilerin kendi başına öğrenmesini daha çok desteklemek, daha aktif katılımlarını sağlamak ve yaşadığımız dünya ile ilgili daha fazla bilinç kazandırmak istiyorum. Her öğrencinin güçlü ve zayıf yanlarının farklı olduğunun daha çok farkında olarak güçlü yönlerinin yardımıyla zayıf yönlerini geliştirmek istiyorum. Bir de daha çok öğrenci odaklı eğitim yapabilmeyi hedefliyorum."
- "Merkezde öğrencilerin olduğu, sorgulayan, farklı bakış açıları geliştirebilen, sınıftaki her öğrenciye ulaşabileceğim bir sınıf ortamı yaratabilmeyi hedefliyorum."

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı sonrasında mesleki pratiklerini öğrenci merkezli bir yaklaşımla yeniden düzenlemeye başladıklarını ifade eden öğretmenler, derslerini proje tabanlı öğrenme ekseninde işleyemeye başladıklarını belirtmişlerdir.

- "Sınıf içinde proje tabanlı çalışmalara daha fazla yer verip alternatif etkinlikler ile ders materyallerimi zenginleştirmeye çalışıyorum."
- "Daha çok projeye katılmak konusunda motive oldum. ÖRAV ile tanıştım, bu platformdaki başka eğitimlere de katılmayı istiyorum."

Katılımcı öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı aracılığıyla edindikleri kazanımları sadece okul/sınıf ortamına taşımadıklarını, aynı zamanda **yakın çevreleri başta olmak üzere velileri ve çevre okullarda görev yapan meslektaşlarını 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı hakkında bilgilendirmeye başladıklarını** vurgulamışlardır. Buna ek olarak, programın sosyal etkisinin önümüzdeki yıllarda genişleyerek artması adına bazı önerilerde de bulunmuşlardır.

- "Çevreme daha faydalı bir insan olabilmek için bu projeye katılmışım benimle kalmayıp öğrencilerime ve aileme de bu projeden bahsettim bunun sayesinde çevremdeki insanlar da bilinçlendiler ben her zaman doğanın ve çevrenin düşünülmesini isterim bunun böyle olacağını umut ediyorum."
- "Aldığımız bilgiler doğru yönlendirme ve uygulamayı pekiştirdi. Oyunlaştırma ve takip kalıcılığı sağladı. ilkokul seviyesinde Veli ve öğrenciler finansal okuryazarlık terimini fark ettiler. Katkılarından dolayı ÖRAV ekibine ve mentoruma çok teşekkürler."
- "Açıkçası daha önce de ifade ettiğim gibi, her sınıf seviyesine uyarlanması yerinde olur. Hatta kişisel ve mesleki gelişim noktasında öğretmen ve yöneticilerin de bu bilinçle hareket etmesi için, bizlere (veli ve öğretmen olarak) yönelik çalışmalar devam etmeli."

2. ETKİNLİKLER

2.1. Uzman Buluşmaları

2021-2022 proje döneminde 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nı oluşturan 5 temel bileşeni kapsayan çevrim içi uzman buluşmaları gerçekleştirilmiştir. 5 farklı temada düzenlenen uzman buluşmaları aracılığıyla katılımcı öğretmenler, öğrenciler ve veliler alanında yetkin konukların aktardıkları deneyimler aracılığıyla;

- Duygularının fark ederek, kendine güvenen ve yaşamlarına yön verebilen bireyler olmalarını sağlayacak bilgi, teknik ve yöntemleri öğrenme fırsatı yakaladılar.
- Bireysel hakları öğrenmenin yanında, hakların asıl, yerine getirilmesi gereken sorumlulukla anlamlı olacağını fark ettiler.
- İstek ve ihtiyaç arasındaki farkı öğrenerek, düzenli para biriktirme disiplini yanında zaman, yiyecek ve doğal kaynakların kullanımında da tasarruflu olma konusunda bilinçlendiler.
- Zaman da dahil olmak üzere kaynaklarını nasıl düzenleyeceğini; basit finansal kayıt tutma, gelir ve gider hesabı yapabilme ve biriktirme hedefi koymayı öğrendiler.
- İçinde yaşadıkları toplumu daha adil, daha güvenli ve daha sağlıklı hale getirmeye yönelik projeleri geliştirme ve yönetme hususunda bilgi edindiler.

Tema	Tarih	Uzman Konuk	Görüntülenme
Kişisel Anlayış ve Keşif	09.12.2021	Gözde Berber Özbalaban	1606
Haklar ve Sorumluluklar	16.02.2022	Gözde Durmuş	2834
Tasarruf ve Harcama Bilinci	09.03.2022	Tufan Cömert	1251
Planlama ve Bütçeleme	30.03.2022	Aslı Başarar	748
Sosyal ve Finansal Girişimcilik	20.04.2022	Duygu Yılmaz	644

Tablo 4: Uzman Buluşmaları

2.2. Mentor Buluşmaları

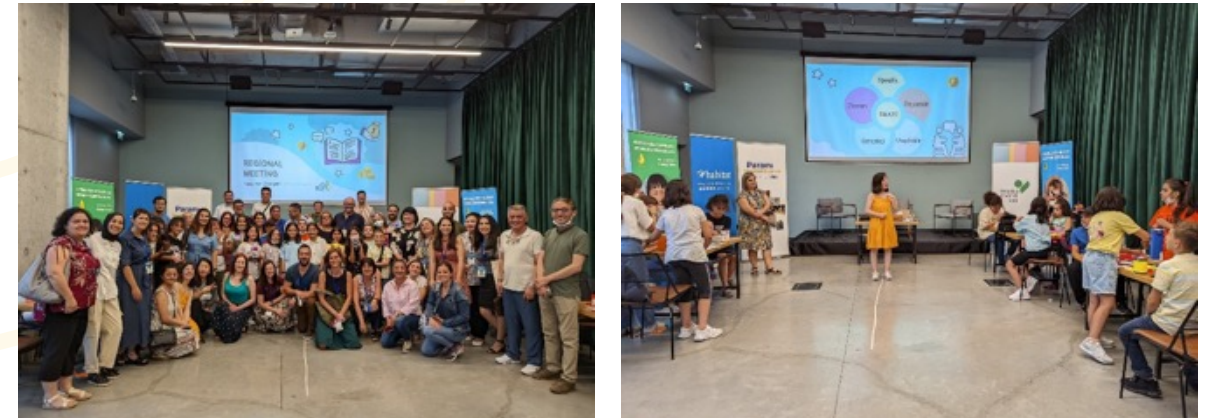
5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı kapsamında katılımcıların iletişim, **bilgi ve teknik ihtiyaçlarının karşılanması**, gerçekleştirilen **çalışmaların ve programa dair gelişmelerin takip edilmesi** amacıyla her ay bir tane olmak üzere mentor buluşmaları gerçekleştirilmiştir. ÖRAV Kısmi Zamanlı Eğitimcilerinden oluşan mentorlar ile uygulayıcı öğretmenler arasında çift yönlü bir gelişim süreci gerçekleşmiştir.

2.3. Çözüm Kampı

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı Çözüm Kampı 14-15 Mayıs 2022 tarihleri arasında katılımcı öğretmenlerin liderliğinde 200'e yakın öğrencinin katılımıyla gerçekleştirildi. Katılımcı öğrencilerin bir **zorluğun üstesinden gelmek** ya da bir **probleme çözüm üretmek** amacıyla gruplar halinde bir araya gelerek birer video ile proje sunumlarını gerçekleştirdiler. İşbirlikçi bir öğrenmenin gerçekleştiği 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Çözüm Kampı aynı zamanda farklı sosyokültürel arka planlara sahip öğretmen ve öğrencilerin bir araya geldiği bir tür karşılaşma alanı olma özelliğini de barındırmaktadır. Öğrenci merkezli bir yaklaşım ile düzenlenen 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Çözüm Kampı öğrencilerin, **iletişim ve sunum becerileri, ekip çalışması, prototipleme** gibi alanlarda kazanımlar elde etmelerine katkı sağladı.

2.4. Aflatoun International Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri Toplantısı

10-12 Ağustos 2022 tarihleri arasında Aflatoun International, Öğretmen Akademisi Vakfı ve Habitat Derneği ev sahipliğinde İstanbul'da bölge toplantısı gerçekleştirildi.

Görsel 1: Aflatoun International Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri Toplantısı

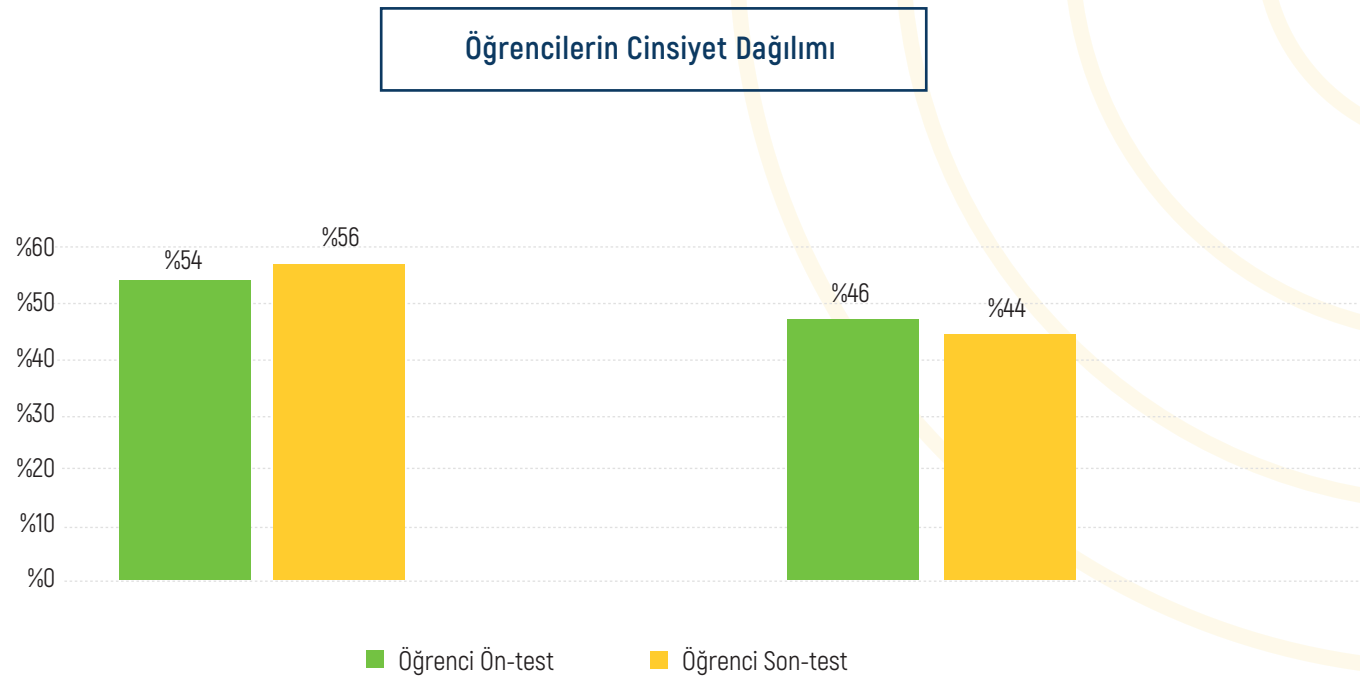
3. KATILIMCI ÖĞRENCİLER

5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na öğretmenleri aracılığıyla de dâhil olmuşlardır. Yaklaşık olarak 5000 öğrenci 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nı tamamlamıştır Raporun bu bölümünde katılımcı öğrencilere yönelik demografik bilgilere ve programın öğrenci üzerindeki etkisine yönelik analizler yer almaktadır.

3.1. Katılımcı Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler

3.1.1. Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

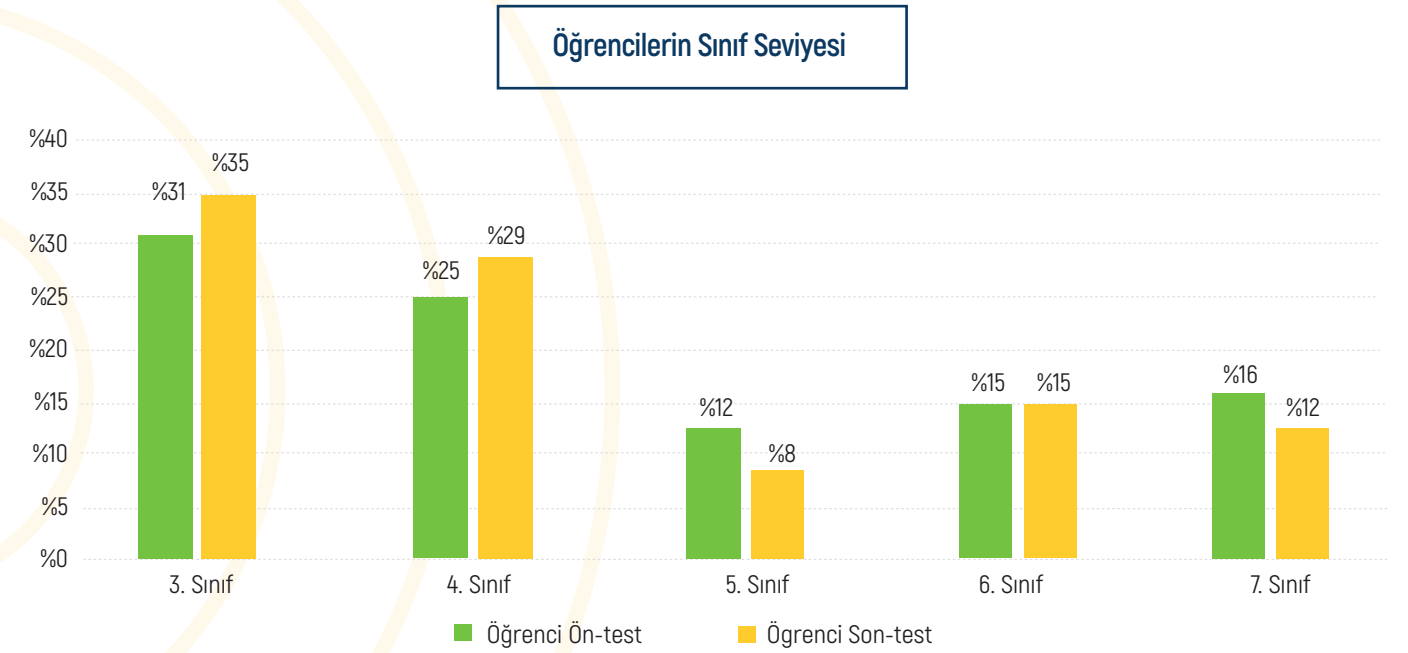
5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na öğretmenleri aracılığıyla Türkiye'nin 81 ilinde yaşayan ilkököl ve ortaokula devam eden 3-4-5-6 ve 7. Sınıf öğrencileri katılmışlardır. Ön-test ve son-test formunu dolduran katılımcı öğrencilerin cinsiyet dağılımları birbirine denk olduğu gözlenmiştir. Buna göre ön-test formunu dolduranların %54'ünü kız öğrenciler oluştururken, %46'sını erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Son-test formunu dolduran kız öğrencilerin oranı %56; erkek öğrencilerin oranı ise %44 olarak saptanmıştır. Katılımcı öğrencilerin cinsiyet dağılımına ilişkin istatistiksel veri aşağıdaki grafikte paylaşılmıştır.

Grafik 13: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı: Ön-test ve Son-test

3.1.2. Öğrencilerin Sınıf Seviyesi

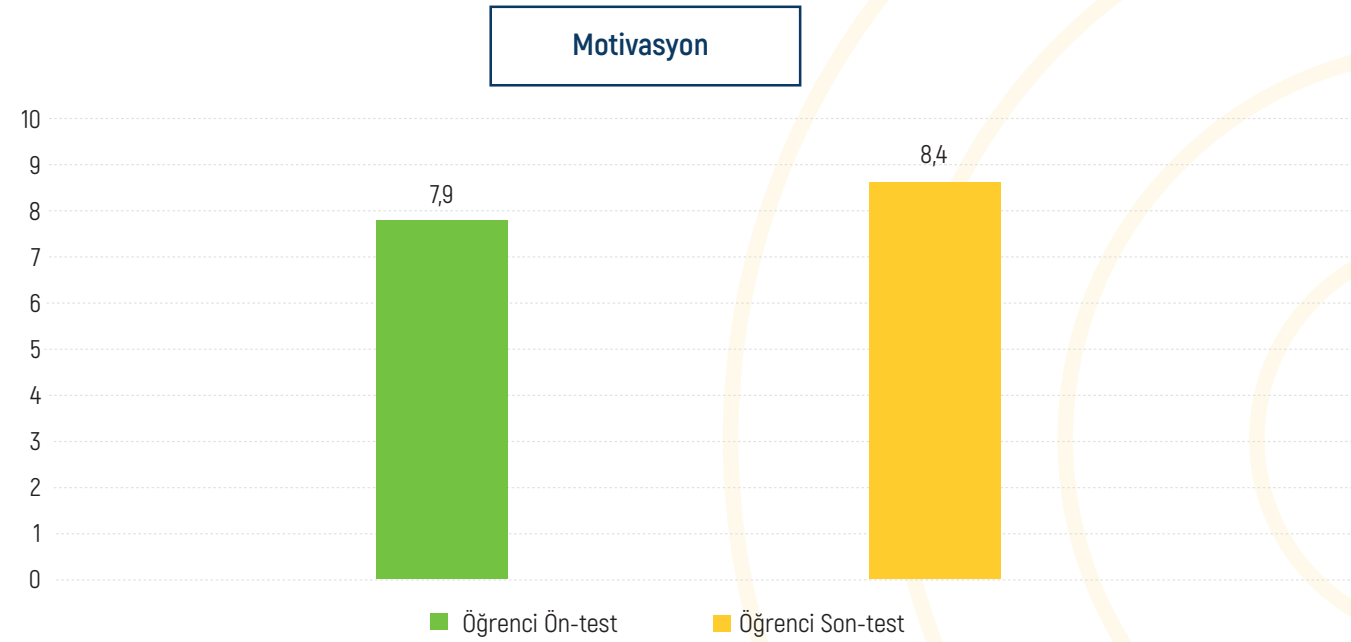
Katılımcı öğretmenlerin ön-test ve son-test sonuçlarında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 2021-2022 okul yılında 3. sınıfa devam eden öğrencilere eğitim verdikleri saptanmıştır. Buna paralel olarak, katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun 3. sınıfa devam eden öğrencilerden oluştuğu gözlenmiştir. 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılan öğrencilerin sınıf seviyesine ilişkin istatistiksel veri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 14: Öğrencilerin Sınıf Seviyesi: Ön-test ve Son-test

3.1.3. Katılımcı Öğrencilerin Motivasyon Düzeyi

Katılımcı öğrencilerin 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na dair motivasyon düzeylerini program başlangıcında ve program sonunda öğrenmek amacıyla yıldızlı bir derecelendirme sorusu yöneltilmiştir. Ön-test formunu dolduran öğrenciler motivasyon düzeylerine 10 üzerinden 7,9 puan verirken, son-test formunu dolduran öğrenciler 8,4 puan vermişlerdir.

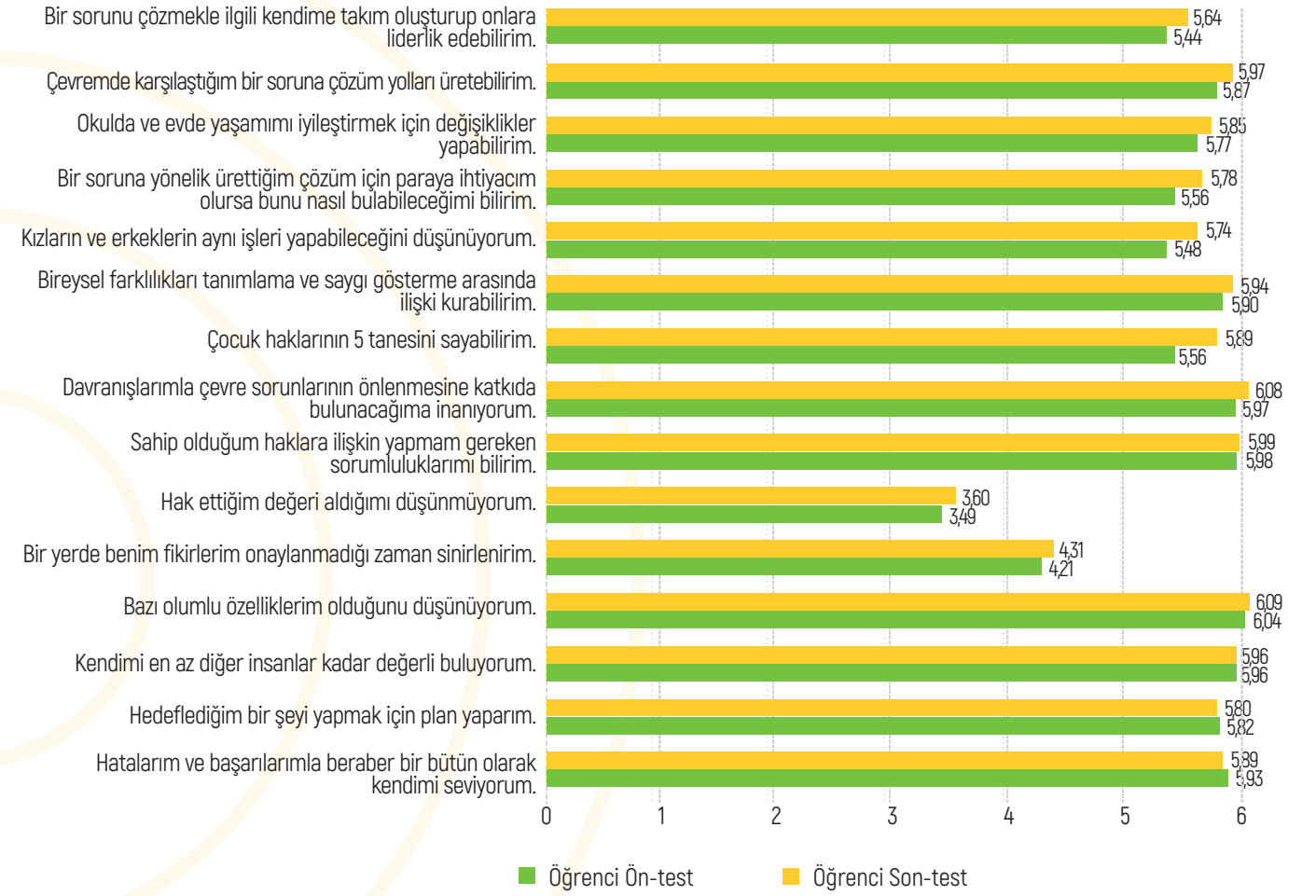

Grafik 15: Öğrencilerin Motivasyon Düzeyi: Ön-test ve Son-test

3.2. Program Kazanımları- Öğrenciler

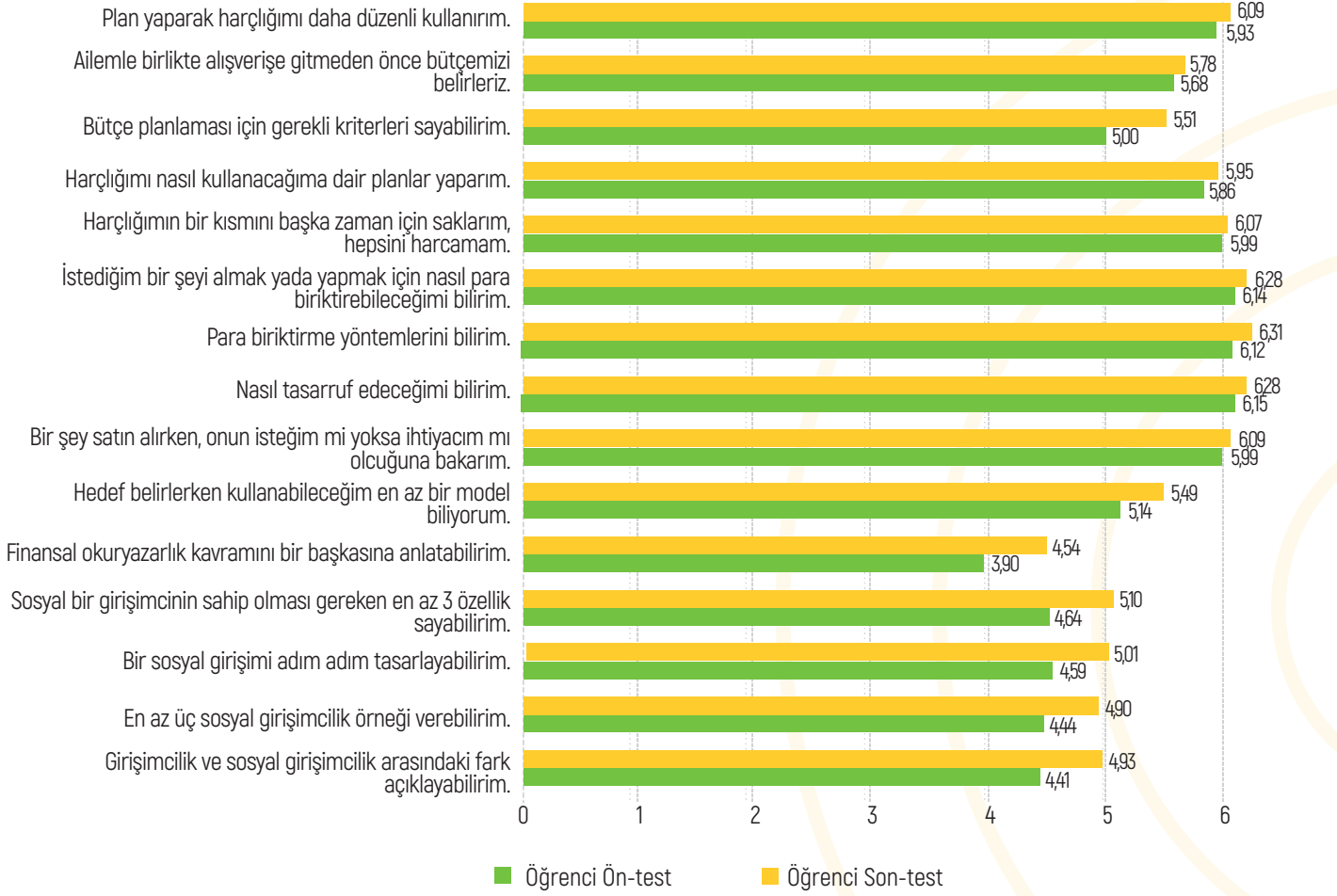
5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na katılan öğrencilere ön-test ve son-test formlarında kazanımlara yönelik 30 maddeden oluşan 7'li Likert Tipi bir ölçek yöneltilmiştir (1= Kesinlikle Katılmıyorum; 2= Katılmıyorum; 3= Biraz Katılmıyorum; 4=Kararsızım; 5= Biraz Katılıyorum; 6=Katılıyorum; 7=Kesinlikle Katılıyorum). Öğrencilerin doldurmuş oldukları ön-test ve son-test sonuçlarının birbirine yakın olduğu gözlenmiştir. Katılımcı öğrencilerin, kazanımlara işaret eden bu ifadelerle verdikleri puanların ağırlıklı ortalamalarının birbirine yakın olması , program sonunda öğrencilerin sosyal ve finansal liderliği oluşturan bileşenlere dair bilişsel alanda bilgi ve kavrama düzeyinde pozitif bir değişim gösterdikleri ile açıklanabilir. Daha önce sosyal ve finansal liderlik kavramlarına ve programı kapsamında verilen görev ve sorumluluklara maruz kalmayan öğrencilerin program sonunda edindikleri kazanımlara ilişkin daha objektif değerlendirmelerde bulduklarını söylemek mümkündür. 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı kazanımlarına ilişkin istatistiksel veriler Grafik 16'da ve Grafik 17'de gösterilmiştir.

Hedef Kazanımlar Grafiği 1 - Öğrenci

Grafik 16: Hedef Kazanımlar Grafiği 1: Öğrenci Ön-test ve Son-test

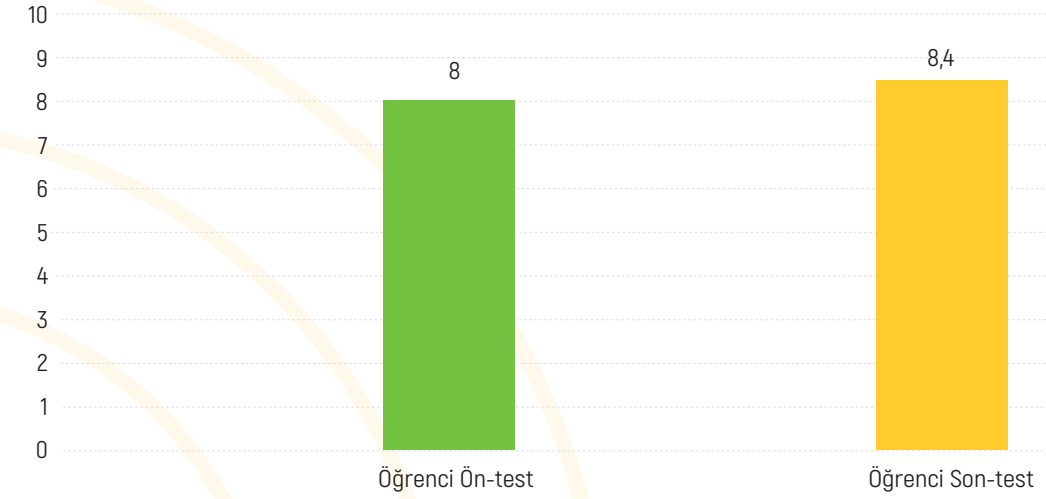
Hedef Kazanımlar Grafiği II - Öğrenci

Grafik 17: Hedef Kazanımlar Grafiği 2: Öğrenci Ön-test ve Son-test

Öğrencilere yöneltilen ön-test ve son-test formunda sosyal girişimciliğe dair projeler geliştirmeye ilişkin motivasyon düzeylerini öğrenmek amacıyla öğrencilerden çevrelerinde gözlemledikleri bir sorunu çözebileceklerine dair inançlarını 1 ile 10 arasında derecelendirmeleri istenmiştir. Öğrencilerin sosyal girişimciliğe yönelik motivasyon düzeylerine işaret eden bu soruya ön-test formunda 10 üzerinden 8; son-test formunda ise 10 üzerinden 8,4 puan verdikleri gözlenmiştir.

Sosyal Girişimcilik Motivasyon Düzeyi

Grafik 18: Sosyal Girişimcilik Motivasyon Düzeyi: Öğrenci ön-test ve son-test

Son olarak, finansal okuryazarlığa dair temel kavramlardan biri olan birikim yapmayı programa dâhil olan öğrencilerin nasıl tanımladıklarını öğrenmek amacıyla ön-test ve son-test formunda **“Senin için birikim yapmak ne anlam ifade ediyor, bize bunu bir cümle ile açıklayabilir misin?”** sorusu açık uçlu olarak yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya ön-test ve son-test formunda verdikleri yanıtlardan hareketle, bilgisayar destekli nitel yazılım programı MAXQDA üzerinde kelime bulutları oluşturulmuştur. Hem ön-test hem de son-test sonuçlarında öne çıkan kelimelerin **“birikim”, “tasarruf”, “yatırım”** ve **“gelecek”** olduğu saptanmıştır. Doğrudan 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın temel bileşenlerine işaret kelimelerin yoğun olarak tekrarlanması, öğrencilerin para biriktirme ve harcamaya dair hem bilgi hem de tutum düzeyinde önemli kazanımlar elde ettikleri gözler önüne sermektedir. Programı tamamlayan öğretmenlerin, öğrencilerinde gözlemledikleri değişimlere yönelik ifadeleri bu savı doğrular niteliktedir:

- “Öğrencilerimiz öncelikle bilinçli birer tüketici oldular paralarını daha tasarruflu bir şekilde kullandılar farklı para birimlerini tanıdılar farklı ülkeleri tanıdılar yaptığımız çalışmalarla tasarruflu olmayı öğrendiler.”
- “Öğrenciler kendi hakları ve sorumlulukları konusunda bilgi sahibi oldular. Plan ve tasarruf yapmayı öğrendiler. Yaşadıkları çevrenin sorunlarına karşı duyarlı olmayı ve çözüm üretmeyi başardılar. Hayvanlara karşı daha duyarlı oldular.”
- “Öğrenciler tutum ve becerileri gelişti. Bütçe tasarruf konularını yaşayarak nasıl yapılacağını öğrendi. çeşitli etkinliklerle somutlaştırılmasıyla bilgiler kalıcı oldu.”
- “Öğrencilerim finansal konularda oldukça bilgilendi. Bakış açıları olumlu yönde etkilendi. Tasarruf etmenin bir kumbaradan ibaret olmadığını anladılar.”
- “Yaşamda sadece tek bir alan olmadığını farklı becerilerle ekonomik ve finansal süreçlerin de şimdiden henüz bir bankacı vs gibi meslekler edinilmeden de düşünülebilir olduğunu öğretti. Bunun hayatımızda önemli bir yeri olduğu fark edildi bu sayede. Davranış olarak da harcama alışkanlıklarına bilinçli bakar oldular.”

SONUÇ

21. yüzyılda bir taraftan sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmeler baş döndürücü bir hızda gerçekleşmekte bir taraftan da ulusal ve küresel çapta topluları derinden etkileyen ekonomik, çevresel ve politik problemler meydana gelmektedir. Tüm bu gelişmeler ve problemler göz önünde bulundurulduğunda bir sosyal kurum olarak ekonominin aynı zamanda gündelik hayatın en önemli parçası olduğunu söylemek mümkündür.

Mikro ve makro düzeyde gerçekleşen tüm sosyal etkileşimlerin fayda-zarar dengesi gözetilerek gerçekleştirildiği düşünülürken, bireylerin yaşam kalitesini etkileyen faktörlerden biri de finansal kararlardır. Bu bağlamda, her bireyin finansal okuryazarlığa sahip olması son derece kritik bir öneme sahiptir. Bireylerin finansal konular hakkında bilgi sahibi olmalarını, ihtiyaçlarını karşılarken doğru yatırım ve tüketim kararları verebilme becerilerini kapsayan finansal okuryazarlığın erken yaşta kazanılması, tasarruf, harcama, birikim yapma ve bütçeleme bilincine sahip bireylerin yetişmesi açısından önem arz etmektedir. Buna paralel olarak, eğitimin nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde üstlendiği rol göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin sosyal ve finansal liderlik konularında bilgi, beceri, tutum ve farkındalık kazanmaları hayati bir öneme sahiptir.

Tüm bu sosyal ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak Öğretmen Akademisi Vakfı tarafından Garanti BBVA sponsorluğunda ve Aflatoun International iş birliğinde gerçekleştirilen 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı her yıl yüzlerce öğretmene ve öğrenciye ulaşmaktadır.

2021-2022 proje döneminde programın öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki sosyal etkisini öğrenmek amacıyla ön-test ve son-test uygulaması gerçekleştirilmiştir. Katılımcı öğretmenler, 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın mesleki ve kişisel gelişim süreçlerine olumlu katkılar sağlamanın yanında finansal okuryazarlığa dair yaşam boyu kullanacakları kazanımlar elde ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler, zaman ve mekândan bağımsız olarak dinamik bir öğrenme topluluğunun bir parçası olmaktan duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Öğretmenler program süresince edindikleri kazanımları sınıf ortamına taşıyarak/taşımaya başlayarak öğrenci merkezli bir öğretim pratiği benimsediklerinin altını çizmişlerdir.

Katılımcı öğretmenler program kapsamında belirlemiş oldukları mesleki hedeflerini gerçekleştirmek için harekete geçtiklerini ve bu hedeflerin bir kısmını gerçekleştire olanağı bulduklarını vurgulamışlardır.

Öğretmenler aracılığıyla 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'na dâhil olan öğrencilerin **sosyal odaklılık düzeylerinin ve çevrelerinde karşılaştıkları problemlere çözüm önerileri getirme motivasyonlarının arttığı; gündelik hayat pratiklerinde tasarruf bilinci ile hareket ettikleri; haklarının ve sorumluluklarının bilincine vararak aktif bir yurttaş olma yolunda ilk tohumların atıldığı gözlenmiştir.**

Öğretmen Akademisi Vakfı olarak, öğretmen ve öğrencilerin yaşam boyu kullanacakları finansal okuryazarlık ve sosyal girişimcilik bilgi ve becerileri kazanmalarına olanak sağlayan 5 Taş Sosyal ve Finansal Liderlik Programı'nın bir parçası olmaktan ve programın izleme ve değerlendirme sonuçlarını paylaşmaktan memnuniyet duyuyor, programın sosyal etkisinin önümüzdeki yıllarda da katlanarak artmasını diliyoruz.

www.orav.org.tr

www.ekampus.orav.org.tr

[#bizbunuyapariz](https://twitter.com/orav2008)

[Öğretmen Akademisi Vakfı](https://www.facebook.com/ogretmenakademisi)

[ogretmenakademisivakfi](https://www.instagram.com/ogretmenakademisivakfi)

[Öğretmen Akademisi Vakfı](https://www.linkedin.com/company/ogretmenakademisi)

[Öğretmen Akademisi Vakfı](https://www.youtube.com/channel/UC...)

